

Framtid Ånge

naturum
Ånge
20 år
i naturens
tjänst

EVENEMANSKALENDER

*Detta händer
i vinter!*

På spåret igen

Tjänstnad och tagning i Torpshammar

**DE FANN DRÖMGÅRDEN
I STORBODA**

**JOHANNA TOG HEM
KRISTALLEN**

**BRÖDER MED STARK
FRAMTIDSTRO**

Vad blir det för mat?

■■■ **NU KAN DU** som äter mat från kommunens kostorganisation, i förskola och skola och inom äldreomsorgen läsa matsedeln i Aivomeny, en app som du hämtar till din smartphone eller surfplatta. Välj kommun och verksamhet.

Grattis Östavalls IF!

ÖSTAVALLS IF SPELAR FOTBOLL
I DIVISION 3 NÄSTA SÄSONG.

Elias Pettersson till Juniorkronorna

■■■ **KOMMER NI IHÅG** hockeybröderna Emil och Elias Pettersson som vi skrev om förra vintern.

Elias fortsätter ishockeygymnasiet i Timrå och fortsätter spela framgångsrikt i Timrå IK:s A-lag. Så framgångsrikt att han också är uttagen till matcher med juniorlandslaget i vinter! Storebror Emil finns denna säsong i Skellefteå. Lycka till båda två!

Nya fina lokaler för Nattis

Nattis är barnomsorg under kvällar, nätter och helger. Nu finns de i nya lokaler vid Lövträdet förskola i Ånge. Lokalerna är väl anpassade efter verksamheten och miljön är nästan som hemma.

Pia Olsson och Ingeborg Torung tar hand om barnen när föräldrarna jobbar natt och helg.

■■■ - **PÅ NATTIS TAR** vi emot barn mellan 1 och 12 år och vi gör det man gör hemma på kvällar eller helger. Lagar middag, läser läxor och tittar på tv och vi har faktiskt också fredagsmys, berättar Pia Olsson som jobbar på Nattis.

Nattis är öppet från kl 18 på vardagar och hela helgerna, när behov av barnomsorg finns. En bra service för föräldrar som har skiftjobb. Övrig tid finns barnen på sin ordinarie förskola eller på fritids.

- Nattis har möjlighet att ta emot upp till 14 inskrivna barn och vi har plats för fler just nu, säger Ingeborg Torung som jobbar på Nattis tillsammans med Pia.

ÖPPET HUS 14 DECEMBER

Är du nyfiken på hur Nattis fungerar och hur det ser ut så passa på och besök oss på Öppet hus onsdag den 14 december kl 18-19. Förskolan Lövträdet finns på Västra Skolgatan 3A i Ånge.

Boktips och julklappstips från Ånge Bokhandel

Bengt och Inger Wiklund på Ånge Bokhandel har alltid bra boktips att dela med sig av.

■■■ **BENGTIPSAR** om "ångefotografen" Leif Millings bok "Älgkött och peran - ingen vanlig kokbok". Boken handlar om Gimdalens södra jaktlag i Jämtland, jakt, mat, profiler och historier.

En jättefin bok både för den jaktintresserade och för alla andra. Många fina bilder och recept, både med älgkött, men också andra recept som alla kan laga.

INGER HAR NYSS avslutat boken om hittehunden Artur som slog följe med Extremsportaren Mikael Lindnord och hans team vid VM i Ecuador för några år sedan.

En härlig bok om vänskap och hur Arthur följde laget genom djungeln och småningom fick ett hem hos familjen Lindnord i Örnsköldsvik.

Bengt och Inger Wiklund på Ånge Bokhandel.

**Framtid
Ånge**

FRAMTID ÅNGE är Ånge kommuns informationstidning till hushåll och företag i kommunen. Framtid Ånge är också ett viktigt verktyg i marknadsföringen av kommunen och du som inte bor i kommunen kan prenumerera på tidningen via www.ange.se/framtidange. Tidningen kommer ut 2 ggr/år.

Adress: Ånge kommun, 841 81 ÅNGE
Telefon: 0690-250 100.
Ansvarig utgivare: Stefan Wallsten
Redaktion & text: Kristina Kamsten, tel. 0690-250 278
e-post: framtid@ange.se
Produktion: Matsson Reklam & Information
Tryck: Prinfo-Accidenstryckeriet
Upplaga: 8.000 ex
Omslagsfoto: Per Helander

”Kommunens ekonomi är också osedvanligt bra just nu. Vi kan ta tag i många saker som vi tidigare inte haft möjlighet att förverkliga.”

Kommunalrådet har ordet

STEN-OVE DANIELSSON

Goda tider!

■ ■ ■ **JA, DET ÄR HÄRLIGT** att se att den goda konjunktur som nu råder i Sverige även nått vår kommun.

Bara genom att ringa Permascand i Ljungaverk, Elkapsling i Alby, SJ Call Center och Tågkompaniet så kan jag se att dessa företag nyanställt 30 personer i år. Kommunen har anställt över 40 personer och vi har behov av 150 personer till de kommande fem åren.

DETTA PLUS ATT flera personer som sökt skydd i vårt land och hamnat i vår kommun vill bo kvar här, gör att vi nu har balans i befolkningstalen. Efter 60 år av minskad befolkning så har denna trend brutits och de tidigare tomma lokalerna och lägenheterna skapar nu helt nya förutsättningar.

Kommunens ekonomi är också osedvanligt bra just nu. Vi kan ta tag i många saker som vi tidigare inte haft möjlighet att förverkliga. Vi har till exempel satsat 1 miljon på att låta tre yngre människor pröva på läraryrket (se separat artikel). De är en resurs i skolan redan nu men framför allt hoppas vi att detta skall leda till att fler söker sig till lärar-

yrket för vi behöver anställa många de kommande åren. Vi har asfalterat mer än någonsin, vi har utökat ytorna som att går att använda på simhallen i Fränsta, vi ska köpa speciella cyklar som man kan skjuta de boende på våra äldreboenden i, vi ska installera bergvärme på Torpshammars skola samt göra om duscharna vid våra idrottshallar. Men vi är också överens politiskt att även om det just nu är lysande tider så kan vi bara överblicka de kommande 2-3 åren. Därför så räknar vi med att i år lägga undan 20-25 miljoner i överskott så att kassan blir stark inför tex satsningen på ett modernt reningsverk för Fränsta och Ljungaverk så att inte vi bidrar till någon övergödning av Östersjön.

JA, JUST NU är det extra roligt att verka i vår kommun. Så du som längtar tillbaka: Här kan ditt barn bli en ny Lagerbäck eller Ojala. Här kan du som gammal gå över torget vilken tid på dygnet som helst utan att känna otrygghet. Ja, vi kan konkurrera med mycket och nu kommer jobben också.

God jul på er!

PS: Min jul-önskan är en jättestor bild vid infarterna där Johanna Ojala och Lars Lagerbäck säger något i stil med - här kan alla bli något stort! Ja snacka om två heta kändisar och kända för att verkligen gjort något fantastiskt bra!

Kent Axelsson,
lokförare.

TÅGKOMANIET TAR ÖVER NORRTÅGSTRAFIKEN

Det första arbetspasset börjar 03.25. Det sista slutar 00.11. Tågkompaniets 48 medarbetare i Ånge är i gång nästan dygnet runt för att trafikera sträckan Sundsvall – Storlien.

– Vi är ett fantastiskt bra gäng här, säger Jenny Sandelius, nära ledare och lokförare på Tågkompaniet.

TEXT: LENA SJÖDIN FOTO: PER HELANDER

I augusti tog Tågkompaniet över Norrtågs-
trafiken på sex sträckor i de fyra nord-
ligaste länen. Mats Gustafsson, vd, är
nöjd över att återigen få trafikera norra
Sverige.

– Vi känner oss hemma här, säger
han. Avtalet gäller till och med decem-
ber 2025 och det är ett viktigt uppdrag. Vi ska
göra det möjligt för människor att resa, leva och
bo här i Norrland.

TÅGKOMANIETS HUVUDKONTOR ligger i Gävle,
men de cirka trehundra medarbetarna är statio-
nerade över hela Sverige. 48 av dem arbetar med
Ånge som bas.

– Dagen efter kontraktet var i hamn ringde Ånge
kommun och gratulerade och frågade om de kunde
hjälpa till med något, berättar Mats. Jag tycker att

de som klagat på kommunen är lite hemmablinda.
Eftersom jag är verksam över hela Sverige vet jag
att engagemanget inte alls är så stort på andra orter.

GRANNE MED SPÅREN och med ingång från per-
rongen ligger Tågkompaniets nya lokaler. Än har
inte allt kommit på plats och det ekar lite i kon-
ferensrummet. Men människorna, de som ser till
att trafiken fungerar, skapar liv och rörelse. Jenny
Sandelius och Kim Ekman delar på ansvaret som
nära ledare – en funktion som är vad den heter.

– Helt enkelt en ledare som kan verksamheten
och som själv också jobbar i den, förklarar Mats.

Och även om själva sambandscentralen och den
operativa styrningen sker från Gävle utgår det som
händer på Mittbanan från kontoret i Ånge.

– Vi har överläggningar i Östersund, Sundsvall

Nu finns det även varm mat på tåget. En service som många uppskattar.

NYTT I TÅGTIDTABELLEN!

Tidigt morgontåg från Ånge till Sundsvall för att kunna resa vidare mot Umeå och Gävle och komma fram före kl 9. Från Sundsvall Västra kan man ta taxi till Midlanda och nå tidiga flygavgångar mot Stockholm. Sena avgången från Sundsvall mot Ånge är tillbaka. Dessutom är det utökad antal stopp på de tidiga och sena avgångarna.

Mats Gustafsson är vd för Tågkompaniet.

Laila Bergström ska just kliva på arbetspasset som tågvärd.

och Duved, berättar Jenny. Men det är här alla personalbyten sker.

Uniformer ska på, tågorder och biljettmaskiner ska hämtas. Dessutom ska furneringen planeras, det vill säga den mat och dryck som finns på tåget.

- Serveringen av varm mat ombord är en viktig service till våra resenärer, fortsätter Mats. Det var dessutom ett krav i Norrtågs upphandling. Nu har vi hittat ett koncept med nyttig och god mat som fungerar att hantera.

SOM VD VORE det enklare för Mats att bo nära huvudkontoret. Men han har blivit Ånge och Magdbyn trogen och veckopendlar stora delar av året. På fredagarna brukar han se till att jobba hemifrån. - Att bo kvar är ett val vi har gjort i familjen även om det är en belastning att jag inte är hemma under veckorna, förklarar han. Livet är mer än jobb och här finns ett lugn och en natur som väger upp allt flängande fram och tillbaka.

Mats ser också andra positiva fördelar med Ånge.

- Jag tycker det finns en skalskillnad här i jämförelse med större städer. Här är det svårt att komma långt ifrån verkligheten. Det finns en närhet. Du känner människor och vet hur de mår eftersom alla är tajta både på jobbet och privat.

SJÄLV HAR HAN, liksom Ånge, en lång historia inom järnvägen. Först som SJ-anställd i 19 år och sedan 1999 stationerad på Tågkompaniet.

- Jag har anställningsnummer ett, skrattar Mats.

Dessutom kommer Jan Johansson, en av de tre som startade företaget, från Ånge.

Numera ägs Tågkompaniet av norska NSB.

- Det ger oss helt klart lite mer muskler och dessutom tillgång till en samlad expertkompetens som är bra att ha i ryggen.

Jenny har jobbat i tågbranschen sedan 1993, 2002 utbildade hon sig till lokförare. Nu är hon 50 procent nära ledare och 50 procent lokförare.

- Att köra tåg är det bästa jobbet som finns, säger hon. Arbetsuppgiften är tydlig och samtidigt har du Sveriges vackraste kontor. Det är inte mycket som slår morgondimmar över sjöar, månsken, Ljungans dalgång och fjällvärldens vidder och höjder direkt utanför fönstret.

EN UTMANING som kryper närmare är vinterns snö och kyla. När det är varmare längs kusten och kallt och torrt inåt landet bygger fordonen på sig mycket is på sin väg västerut. På en dag kan det bli upp till fem ton is och då gäller det att ha omlopp på tågen och köra trafiken på ett sätt som tar hänsyn till väder och vind.

- Det är lätt att fokusera på tekniken när det gäller tågtrafik, säger Mats. Vi har krav på oss att leverera punktlighet. Men man får inte glömma att det är människorna som är det viktiga. Deras förmåga att lämna ifrån sig nöjda kunder är det som gör skillnad när det krånglar lite och blir förseningar.

Nu hoppas Mats och Jenny på att fler väljer att

Kim Ekman, nära ledare och tågvärd, är på väg hem efter sitt tidiga morgonpass.

FAKTA

TÅGKOMANIET I KORTHET:

Resor per år: 5 miljoner
Anställda: 360
Omsättning: 500 miljoner
Punktlighet: 91% (inom 5 minuter)
Uppdrag åt Norrtåg:
Sträckorna Luleå - Umeå, Kiruna - Luleå,
Umeå - Sundsvall, Storlien - Sundsvall,
Vännäs - Umeå och Lycksele - Umeå.
www.tagkompaniet.se

Jenny Sandelius bor i Ånge och delar sin tid mellan att vara nära ledare och lokförare.

ställa bilen och ta tåget. Trafiken är ett viktigt regionalt smörjmedel som förstör arbetsmarknaden.

– Vi satsar mycket på partibiljetter, berättar Jenny. Det är tio biljetter på en förbestämd sträcka till ett rabatterat pris. Perfekt för pendlare som kanske åker några gånger i veckan.

Rekryteringen av Maria Cederberg som Tågkompaniets nya affärschef öppnar dessutom upp för ett utökat samarbete med destinationer.

– Hon kommer från ett jobb som VD för Destination Vemdalen och har många idéer, konstaterar Mats. Dessutom har hon en bakgrund i Ånge och känner väl till det här området.

Nio år till är Tågkompaniet på plats för att leverera en fungerande tågtrafik. Mats ser dock stora

framtida möjligheter för Ånge att växla upp på järnvägssidan.

– Vi borde ha ett svenskt centrum för järnvägskompetens, säger Mats. Och det kan med fördel ligga här i Ånge. Här finns en samlad och djup kompetens om alla delar som hör järnvägsbranschen till. Och järnvägen ligger kvar där den ligger.

TIPS

FRÅN MATS OCH JENNY:

Lokförare är ett jobb som alltid efterfrågas. Om du går lokförarutbildningen på 55 veckor direkt efter gymnasiet kan du tjäna 33 000 kr/månad efter tre år. Vill du ta en paus och göra andra saker under en tid går det alltid att komma tillbaka.

SJ CALL CENTER I NYA LOKALER

■■■ DEN 7 OKTOBER invigdes SJ Call Centers nya lokaler i Centralhuset i Ånge. Själva ceremonin förrättas av Thomas Silbersky, försäljningsdirektör SJ, tillsammans med Sten-Ove Danielsson, kommunalråd Ånge.

SJ satsar hårt på digitala medier. Idag säljs nästan åtta av tio SJ-biljetter digitalt. Ändå är satsningen i Ånge viktig för SJ. Det är viktigt att kunna erbjuda en personlig kontakt med resenärerna, att guida i de digitala kanalerna och hjälpa till med mer komplicerade bokningar. Ånge är idag den enda platsen i landet där SJ har ett Call Center. Bland annat har SJs nya App fått mycket uppskattning och är nu även nominerad till ett designpris.

John Dottemar, Monica Edlund, Lena Fors och Tomas Simonsson trivs bra i de nya fina lokalerna i centrala Ånge.

– Vi ser mycket mer av våra arbetskamrater nu när vi sitter i en öppen miljö. Tack vare de bra utformade och ljudisolerade arbetsplatserna så blir arbetsmiljön ändå tyst och lugn, tycker de.

Johnny Jansson, Janne Wahlsten och Håkan Lindberg

HOCKEYPULS VID KANTEN

- Vi har många projekt på gång, säger, Håkan Lindberg, vd på Istech.

Det händer mycket på Istech i Ljungaverk. I Juni blev man uppköpta till 100 procent.

- Vi är riktigt på gång nu, det känns positivt, säger Håkan Lindberg, vd på Istech

- **VI SKA VARA EN** ”one-stop-shop”, säger Håkan och förklarar vidare.

- I och med att vi från och med Juni 2016 nu är uppköpta till 100 procent av Unisport-Saltex kan vi erbjuda våra kunder totalentreprenad. Det vill säga, vi kan ta på oss att, i stort sett, bygga en hel ishall.

Håkan nämner Östersunds Arena som är företags största projekt så här långt. Även totalrenoveringen av Leksands arena är ett stort projekt som avslutades 2013.

Istech startade 2006 och arbetar huvudsakligen med att bygga isbanor och sarger i ishallar. Framtid Ånge möter Håkan, Janne Wahlsten, projektledare och Johnny Jansson, som arbetar med försäljning, på kontoret i Ljungaverk för att få veta mer om företaget.

Det gemensamma bolaget som bildades genom en sammanslagning av Unisport-Saltex Oy och Kerko Group Oy, har en pro forma omsättning på 120 miljoner euro och har 285 anställda i 8 länder. Huvudkontoret ligger i Helsingfors. Företagen som är verksamma i Finland, Sverige, Norge, Danmark, Storbritannien, Lettland, Polen och Nederländerna kompletterar varandra produktmässigt och geografiskt. Bolaget är marknadsledande inom idrottsanläggningar i de nordiska länderna och ser tillväxtutsikter i norra Europa. Målet är att nå en betydande försäljningstillväxt och att bli en ledande nordeuropeisk helhetsleverantör vars koncept ger de bästa förutsättningarna för idrottare och åskådare

- Det kommer ge oss jämnare arbetsflöde, säger Janne Wahlsten, projektledare, och fortsätter:

- Ofta sitter vi här i november, december och inte har en aning om hur nästa år kommer att se ut. Nu kommer vi att göra montagearbeten för hela koncernen och vi kommer dessutom att ha säljare i nordens alla länder. Det ger oss ett bra upptagningsområde.

- Det enda negativa är väl att vi släpper ifrån oss en del av beslutsfattandet från Ljungaverk.

Just för tillfället har Istech uppdrag i Ockelbo, Göteborg, Uppsala och Stockholm

Av stor betydelse för Istech verksamhet är Svenska ishockeyförbundet och deras ansträngningar för att öka rekryteringen till svensk hockey. För utan hockeyspelare byggs varken isbanor eller hallar. Håkan tror

mycket på förbundets satsning på mindre och billigare rinkar som ska göra det enklare för spontan åkning och lek.

KOMPETENSEN OCH KUNNANDET har tagit företaget utanför landets gränser bland annat till Thailand.

- Det var ett spännande projekt att anlägga en isbana på 21 våningen, berättar Janne och fortsätter:

- Det var en affärsbekant som ordnade uppdraget. Vi åkte ner ett gäng, gjorde ett bra jobb och lärde oss mycket. Men .... säg så här, det var inte den bästa affären vi gjort. Efter det äventyret blev vi mycket bättre på att skriva avtal, skattar Janne.

- Vi har satt upp den affären på reklamkontot, säger Håkan.

Samtalet löper vidare och jag undrar hur är det då att driva företag i Ånge kommun?

- Det är helt ok. Jag tycker att vi har en bra dialog med kommunen. Tommy Eriksson, som

”Vår personal och vår kunskap kring dokumentation av projekten som gör oss konkurrenskraftiga.”

AV LJUNGAN

är näringslivschef i kommunen, gör ett bra jobb. Informationsflödet har blivit mycket bättre på senare år, menar Johnny Jansson, som arbetar med försäljning.

Dessutom påpekar Janne att det är jättebra att en representant från Länsstyrelsen finns lokalt i Ånge.

– Det underlättar verkligen vid bidragsansökningar m.m.

– Nackdelarna är förstås avstånden. Vi har drygt 80 procent av våra kunder söder om Gävle. Så det blir många mil i bilen, säger Håkan och fortsätter:

– Sedan är lokalfrågan problematisk. De lokaler som finns här är billiga men få. Och det är nästan omöjligt att bygga nytt när det man, eventuellt, bygger tappar halva sitt värde när det är färdigbyggt.

VAD ÄR DET DÅ som gör att Istech har klarat sig i konkurrensen från företag i södra delen av landet?

– Jag tror att det framförallt är vår personal och vår kunskap kring dokumentation av projekten som gör oss konkurrenskraftiga. Prismässigt är vi inte billigast, förklarar Johnny.

Kravet på dokumentation av alla byggprojekt är något som har ökat på senare år.

– Kvalitetsstyrning och dokumentation är jobbigt och kräver mycket resurser men det jättebra att ha när den är gjord, konstaterar Janne och Jonny lägger till:

– Man kan gå tillbaka flera år och se vad som är gjort. Då är det mycket enklare att åtgärda eventuella fel som uppstår.

Det går dock inte att ta miste på den positiva stämningen som råder i företaget.

– Nu är det på riktigt. Vi är på gång och vi har puls, avslutar Janne.

TEXT & FOTO: PER MATSSON

Efter fler år som företagare i Ljungaverk växlar nu tvillingbröderna Stefan och Anders Sundman upp verksamheten. Från och med 1 oktober tar de över svetsverkstaden från Permascand. Med sig i det nya företaget, Twinweld, har de även systemsonen Pontus Björk.

– Det här blir en spännande resa som vi inte riktigt vet var den ska sluta, säger Stefan.

Bröder med stark framtidstro

När Framtid Ånge besöker företaget har det bara gått en dryg vecka sedan övertagandet.

– Vi har inte riktigt kommit i ordning ännu, konstaterar Anders som sedan 1996 driver Bilhälsohuset i Ljungaverk.

När bröderna tog över svetsverkstaden valde 6 av 8 anställda att följa med från Permascand till det nya bolaget.

– Att så många valde att följa med ger oss en trygghet. Alla kan sitt jobb och sätter en heder i att göra det bra. Ofta svetsas det i specialmaterial, bland annat titan, som ingår i Permascands produkter. Då krävs specialistkunskaper och det har vi bland våra anställda, säger Anders.

– En specialitet vi har är att svetsa till läkemedelsindustrin som har särskilda krav på renlighet, informerar Stefan som sedan 2002 driver företaget Twintool. Specialistkunskaperna har gett företaget en hel del internationella uppdrag i bland annat Norge, Danmark, Irland och Estland, säger Stefan.

DET LÅNGSIKTIGA MÅLET som bröderna har är att komma tillbaka till den omsättningen som "PU", som verkstaden kallas inom Permascand, hade under sin storhetstid och att anställa fler.

– Det är inga problem att för oss att driva företaget här i Ljungaverk. Här finns det många duktiga svetsare, och det är viktigt att vi som bor här engagerar oss om arbetstillfällena ska bli kvar här i Ljungaverk, säger Stefan samtidigt som vi går genom verkstaden och ser svetslopporna flyga.

Ingen av bröderna hade några drömmar om att bli företagare när de var yngre. Det var istället olika omständigheter som gjorde dem till företagare.

– Jag var, helt enkelt, less på att vara anställd och kom inte överens med chefen, Jag ville inte

jobba kvar där jag var. Och vad har man då för val? Flytta eller fixa det på egen hand. Så jag startade Bilhälsohuset 1996, berättar Anders.

Stefan startade sitt företag Twintool 6 år senare.

– Stefan är en svetsare i världsklass. Jag kan lära mig mycket av att jobba tillsammans med honom, säger Pontus Björk.

Pontus Björk

PONTUS ÄR UTBILDAD svetsare och har tidigare arbetat i Stefans företag Twintool och är den tredje ägaren till nystartade Twinweld.

Men är det inte lite nervöst att starta ett så pass stort företag?

– Nej, det är hur lugnt som helst. När frågan kom kändes det naturligt att bli företagare, skratrar Pontus som med ungdomlig entusiasm tar sig an företagandet.

– Pontus har rätt ålder för att starta som företagare, 26 år. Jag var lika gammal när jag startade mitt första företag, försäkrar Stefan samtidigt som vi sätter oss ner i det spartansk inredda kontoret.

Samtalet med bröderna glider in på deras uppväxt. Har den påverkat deras yrkesval?

De har inga företagare i släkten att bråsa på. Varken deras mor eller far var företagare. Men en av systrarna i den sju barn stora syskonkullen, Elisabeth, drev tidigare kiosken i Ljungaverk. Elisabeth är mamma till Pontus. Så om företagargendan inte har funnits i släkten tidigare, så finns den definitivt nu.

– Ljungaverk var en helt annan plats när vi växte upp minns Stefan. Då var det fullt av liv i byn och många affärer. Alla ungar var ute och spelade boll på kvällar och helger. Folk umgicks och tog hand om varandra. Nu händer det inte så mycket här

även om Stiftelsen återigen har satt Ljungaverk på kartan, minns Anders och Stefan fyller i:

– Nu har vi knappt någon kontakt med grannar och vänner. Vi har för mycket jobb helt enkelt.

ILLA DOLDA BICEPS vittnar om något som bröderna inte ger upp. Träningen!

– Vi måste träna för att må bra.

Träning i alla former har blivit en del av brödernas liv genom åren. Gymmet ligger alldeles intill verkstaden och besöks minst fyra gånger i veckan.

– Vi hinner inte med fler pass än så. Dessutom har man blivit äldre. Kroppen behöver återhämtning, säger Stefan.

– När jag var yngre tränade jag 12 pass veckan. Gym och fotboll eller hockey, avslutar Anders.

TEXT & FOTO: PER MATSSON

Stefan Sundman

Anders Sundman

ÅKROKEN BUSINESS INCUBATOR

■ ■ ■ **GÅR DU OCH BÅR** på en bra idé till ett företag eller till utveckling av ett redan befintligt företag? Då ska du ta kontakt med Åkroken Business Incubator. Där finns rådgivare och utvecklingsprogram

BUSINESS START

Business Start är ett kostnadsfritt affärsutvecklingsprogram för dig som vill utveckla din affärsidé, oavsett om du är privatperson eller företagare. Du kommer att inspireras och få både verktyg och stöd på vägen mot en mer lönsam affär.

Programmet är inte en starta eget-kurs eftersom vi inte fokuserar på företagsinformation. Business Start passar därför både dig som har en ny affärsidé och dig som redan driver företag.

I din egen takt får du:

- Utveckla din affärsidé och testa mot kund
- Träna på att framföra ditt värdeerbjudande
- Lära tillsammans med andra entreprenörer

Business Start är ett samarbete mellan Åkroken Business Incubator och Almi Företagspartner. Upplägget är flexibelt och du bestämmer själv tempot och hur ofta du vill gå. Torsdag varannan vecka pågår Business Start i Åkrokens lokaler på affärshuset Mejeriet i Ånge. Det går bra att komma med löpande eftersom aktiviteterna kommer tillbaka.

När idéer fått lite fastare form kan de antas för vidare utveckling i Åkrokens Incubatorverksamhet

LÖVHALKA OCH AKUTVÅRDSPRODUKTER

Pelle Berglund är affärsrådgivare i Ånge kommun och berättar om några innovationer och affärsidéer som just nu är aktuella.

– En spännande utveckling är Recond Concepts lösning för att avhjälpa lövhalka på järnväg och spårbunden trafik. Företaget Help & Rescue som tillverkar värmehjälpmiddel för akutvården är en ny deltagare i Åkroken Business Incubator.

INVIGNING AV ÅKROKENS LOKALER I ÅNGE

VÄLKOMMEN TILL INVIGNING av våra lokaler på affärshuset Mejeriet måndagen den 28 november.

ÖPPET HUS MELLAN 15 OCH 18.

Underhållning och inspirationspitchar från bolag i vår verksamhet.

VÄLKOMMEN!

Anna och Joakim fann livsvärde i Storboda

Anna Strömgren och Joakim Vägermark fann sin dröm i Storboda. Nu driver de en mjölkgård med närmare 200 mjölkkor.

– Att bo och arbeta på samma plats är en stor möjlighet. Det här livet ger livsvärde, säger Anna.

TEXT & FOTO: PER MATSSON

För Anna Strömgren och Joakim Vägermark är gården i Storboda en dröm som gått i uppfyllelse.

Gården är vackert belägen i Storboda med fin utsikt över dalen. När Framtid Ånge träffar paret har Joakim just hämtat en praktikant vid tågstationen i Torpshammar.

– Vi vill uppmuntra ungdomar att satsa på ett yrkesliv inom jordbruket, säger Joakim.

Det var slumpen som gjorde att paret hamnade i Ånge, även om de hade siktet inställt på Norrland när de letade efter en gård som skulle passa dem.

– Här i Norrland är markpriserna lägre, även om avkastningen är lika bra som i Mellansverige. Dessutom är bidragen mer fördelaktiga,, säger Joakim och Anna fyller i:

– Vi har ju ingen anknytning till Ånge eller Sundsvall, så visst var det lite spännandenär vi skulle flytta hit.

Anna är uppvuxen i Björkvik i Sörmland och Joakim kommer från Enköping. Men båda trivs på sin nya hemort.

– Jag tycker faktiskt att Ånge är en rolig kommun att tillhöra. Det händer saker i kommunen. Här i Storboda är alla positiva och folk hjälper varandra. Byvägen är väldigt levande och på Bydegården ordnas Afterwork och andra aktiviteter lite då och då, säger Anna och fortsätter:

– Vi åker ofta till Fränsta, det är ett trevligt samhälle. Men, visst blir det även någon sväng till Sundsvall och Birsta för att storhandla.

De tycker båda att kommunen har tagit emot dem väl och det kändes väldigt positivt när Sten-Ove Danielsson (kommunalråd) ringde och bjöd

in dem till Företagsgalan.

– Där fick vi ett varmt mottagande.

Det känns även positivt att kommunen vill ha in mer närproducerade livsmedel i offentliga upphandlingen.

VI GÅR IN I LADUGÅRDEN för att titta närmare på mjölkproduktionen. Det första som slår en är lugnet i ladugården. Korna verkar trivas där de ligger och mumsar foder, det liknar ett ko-hotell. Mjölkingen är helt automatiserad så korna vandrar själva iväg för att mjölkas när de känner att det är dags.

– En ko ger ca 33 liter mjölk/dygn, informerar Anna.

På gården arbetar även Mattias ”Walle” Wallsten som kommer från Torpshammar och Magnus Åslund från Stöde. Walle arbetade även för gårdens

- Bondelivet är ett långsiktigt företagande och inget att satsa på för den som är ute efter snabba pengar, säger, Anna Strömgren och Joakim Vägermark.

”Jag tycker faktiskt att Ånge är en rolig kommun att tillhöra.”

tidigare ägare, Ulf och Carina Sahlin.

- Att Walle stannade kvar på gården när vi tog över har underlättat mycket för oss. Han kan alla rutiner, säger Joakim.

PARET HOPPAS kunna anställa fler i framtiden och vill att gården ska vara en attraktiv arbetsplats.

- Vi har en toppenpersonal som tar ansvar. Dessutom har vi hjälp av två 17-åringar, Per Lindström och Ronja Karlsson.

Både Joakim och Anna öser beröm över ungdomarna.

- Per och Ronja hjälper oss på helger och gör ett jättebra jobb. Vi vill få unga intresserade av jordbruk och jag tycker att verkar vara populärare att vara bonde nu än för några år sedan, säger Joakim.

Vi lämnar ladugården och traskar vidare till villan som ligger ett stenkast bort. Väl inne i köket sprider sig doften av nybryggt kaffe och vi slår oss ned vid köksbordet.

För både Anna och Joakim är gården en dröm som de länge burit på. Jag undrar om det inte var nervöst att ta över en så pass stor gård.

- Att kunna bo och arbeta på samma plats är en stor möjlighet. Det här livet ger livsvärde, menar

låga mjölkpriset och höga kostnader som gör situationen tuff för många mjölkbönder idag.

- Vi omsätter ca 7,5 miljoner, med förhoppning att den ska öka, liksom vinstmarginalen, säger Joakim.

JORDBRUK ÄR SÄSONGSBETONAT

med mest arbete på sommaren så för att bättra på ekonomin kommer de att ta på sig snöröjning åt Sundsvalls kommun den kommande vintern.

- Uppdraget åt kommunen gör att vi kan behålla personalen även under vinterhalvåret. Vi har maskinerna som uppfyller miljökraven, dessutom är det lite kul, säger Joakim som kört snö sedan han var 16 år.

- Om det blir en hård vinter med mycket snö får vi kalla in extra personal.

Anna arbetar även en dag i veckan som avelrådgivare/säljare utanför gården .

Till gården hör även 73 hektar skog, såklart ett tillskott men mjölkproduktionen kommer i första hand, säger Joakim och brer en smörgås till morgonkaffet.

Bilden jag har av livet som bonde är att det är ett dygnet-runt-jobb. Så innan jag lämnar paret är jag nyfiken på om de har någon fritid.

- Jo, det är klart vi kan ta ledigt ibland. Jag rider lite på fritiden och båda gillar att åka skidor, säger Anna och Joakim fyller i:

- Vi ska absolut besöka Getberget i vinter, det måste vi bara göra.

FAKTA

STORBODA MJÖLK

Ägare: Joakim Vägermark, 27 år, lantmästare och Anna Strömgren, 28 år, Husdjursagronom
Antal anställda: 2 heltid
Areal: 240 hektar
Mjölkkor: 170 st
Mjölkröbotar: 3 st

TEXT & FOTO: PER MATSSON

Nya bullar på Bakfickan

Dörrklockan pinglar, det är imma på rutorna. Framför disken står kunderna och låter sig fres-
tas av gräddiga bakelser och fluffiga morotskakor.
Det är full fart när Framtid Ånge besöker nyöppnade
brödbutiken Bakfickan.

– Sirapslimpan har just tagit slut, berättar Ove Er-
iksson. Föresten har nästan allt annat också tagit slut.

Tillsammans med kompanjonen och bagarkolle-
gan Lasse Johansson driver han bageri Kringlan sedan
1999. I mitten av oktober startade de brödbutiken i
entrén till bageriet.

– Vi är ett leveransbageri i grunden, fortsätter Ove.
Kunderna finns från västra Jämtland ned till Sundsvall.
Men marknaden har krympt i takt med att butiker och
bensinstationer ökat sitt utbud av bake-off.

Bakfickan är resultatet av ett vägval för de båda
bagarna.

– Det handlade antingen om att flytta verksam-
heten till Sundsvall eller satsa på det här, förklarar
Ove. Med tanke på kundtillströmningen känns det
som ett bra val.

Även om lokalen är liten får allt plats. Vid fön-
sterbänken kan man ta en kopp kaffe och titta ut
över torget. Det finns självplock av bröd och en
kyl med färdiga smörgåsar och lunchsallad. I bröd-
disken finns det gott om godsaker att välja på. Och
ångborna verkar gilla konceptet.

– Än så länge är det succé, konstaterar Ove.

TEXT: LENA SJÖDIN FOTO: PER HELANDER

Ove
Eriksson

Lasse
Johansson

Många var intresserade av möjligheten att starta boende för pilgrimsvandrare och turister.

Den 4 oktober hölls det en informations- och inspirationsträff på Ålsta folkhögskola om hur man kan starta boende för pilgrimsvandrare. Men först en kort bakgrund till vad S:t Olavsleden är.

FOTO: SCKOANDINAV

Hur kan man starta boende längs

Här genom vår kommun går en av de fyra längsta pilgrimslederna i världen. Den startar i Selånger utanför Sundsvall och går till Trondheim i Norge. Den här pilgrimsleden är unik på flera sätt; den går från kust till kust och den är också en av de nordligaste pilgrimslederna.

Leden har använts i nära 1000 år bland annat av förbönder som vandrade till Norska kusten och av pilgrimer världen över. 1030 vandrade Olav Haraldsson mot Trondheim för att överta tronen i Norge. Han lyckades dock inte ta sig hela vägen utan dödades i slaget vid Stiklestad 29 juli 1030, endast 34 år gammal. Kort efter sin död blev han helgonförklarad och har sedan dess varit ett av de mest kända helgonen i Skandinavien och Europa. Det finns kyrkor och helgonbilder av honom på många platser runt om i världen. I Ånge kommun finns statyer av S:t Olav i Torp och Borgsjö kyrkor.

VARFÖR ETT MÖTE OM BOENDE?

Det tar ca 30 dagar att gå de ca 58 milen mellan Sundsvall och Trondheim och då behöver man ju bo någonstans också! I dagsläget har vi inte tillräckligt många boenden efter leden, det gäller både i vår kommun och längs resten av leden. Det är en angenäm angelägenhet att vi ser att behovet av boende ökar! Vi behöver möta behovet för att ge bra service till de pilgrimsvandrare som kommer

hit, så de pratar gott om sina upplevelser här och ett gott rykte sprids. På vissa områden, som mellan Borgsjö och Bräcke till exempel, behöver vi också fler möjligheter till matinköp och servering.

VANDRING SOM BESÖKSNÄRINGSFRÅGA

Besöksnäringen är en ständigt växande bransch och den är nu en av de stora basnäringarna i Sverige. Den är på många platser på landsbygden en god möjlighet till framtidsinkomster för invånarna. En fantastisk möjlighet att ta tillvara för att kunna bo kvar och utveckla landsbygden! Naturturismen är en av de stora anledningarna till att människor från utlandet besöker vårt land. Vad gäller pilgrimsvandrare så har många vandrat på de andra stora, och i dagsläget mer kända pilgrimslederna och är nu nyfikna på vår nordliga led med den fantastiska historien om S:t Olav och vår vackra och omväxlande natur från Sundsvall-Trondheim.

OM MÖTET

Med denna bakgrund var det mycket glädjande att nästan 50 personer hade valt att delta på mötet den 4 oktober. Deltagarna kom från hela Medelpad. Sofia Sahlin från Nedansjö och bjöd in och höll i mötet. Hon har arbetat med ett projekt under sommaren för att få fler personer att starta boende. Sofia

FOTO: SARA STIERNA

Sara Stierna har kartlagt leden i kommunen under två månader i höst

Hon har vandrat med grupper ...

... och ridit i gränsmarkerna mot Jämtland.

S:t Olavsleden?

färdades själv hela leden under sommaren och har mött och pratat med många invånare efter leden på sin resa.

Pratade och informerade på mötet gjorde representanter från bygg & miljönämnden (Lena Selberg och Eva-Lisa Westin). Putte Eby (projektledare på S:t Olavsleden) fanns på plats och deltagarna fick lite olika räkneexempel från Skatteverket. Företaget Swedish Countryside berättade om vad man kan erbjuda turister för aktiviteter och två personer som själva hade startat boenden i Matforstrakten berättade inspirerande om sina upplevelser som logiuthyrare. De berättade om fantastiska möten och många vandrare boende hos sig. Vissa bokar i förväg medan andra bara dyker upp och frågar om det finns rum för natten. Allt som oftast vittnar mötet kulturer och människor emellan om härliga och bestående minnen för båda parter!

VAD BEHÖVS DET FÖR BOENDEN?

Det behövs boenden med olika standard och prislägen, allt från enkla stugor till hotell behövs, för vandringsmönstret ser väldigt olika ut. Vissa vandrare går hela vägen och andra går leden i olika etapper och kan då ofta lyxa till det lite mer. Det är även en del som cyklar, åker motorcykel och rider leden och då har de ju andra specifika behov. Att starta upp ett småskaligt boende är enkelt och går smidigt utan så mycket förberedelser.

VAD ÄR EN PILGRIM?

■■■ **KANSKE MAN KAN TRO** att man måste vara troende eller vandra med ryggsäck hela vägen till Trondheim för att vara pilgrim? Faktum är att ordet pilgrim betyder främling och en människa som är på väg. Att pilgrimsvandra innebär att man bryter upp från vardagens mönster och genom vandringen får perspektiv på livet. Pilgrimsvandringen präglas av pilgrimens sju nyckelord: enkelhet, andlighet, långsamhet, tystnad, frihet, bekymmerslöshet och delande.

PILGRIMSHISTORIK

■■■ **MÄNNISKAN HAR ALLTID** vandrat till platser som väckt förundran, platser där något utöver det vanliga har hänt. Det har också genom historien funnits ett samband mellan den stora nöden och sökandet efter hjälp hos helgonen på de heliga platserna, en pilgrimsvandring går alltid till en helig plats, oftast en kyrka.

Mellan åren 1150-1450 deltog mellan 20-50 % av Europas vuxna befolkning i pilgrimsvandringar. I Sverige förbjöd Gustav Vasa 1545 pilgrimsvandringar under 500 år.

På 1300-talet drabbades Europa av missväxt och digerdöden. Detta var också ett århundrade då en tredjedel av Europas befolkning var på väg på pilgrimsfärd. Vid reformationen på 1500-talet förbjöds vallfarten av teologiska och politiska skäl och det var först på 1990-talet blev återigen pilgrimsvandrandet en folkrörelse i Europa. I dag är det över 200 000 personer/år som pilgrimsvandrar på El Camino i Spanien. Hur många av dem tror du kommer hit för att vandra på S:t Olavsleden?

JULKLAPPSTIPS!

■■■ **UNDER VÅREN** 2016 kom det en uppskattad guidebok om S:t Olavsleden som ingående, detaljerat och intressant berättar om leden. Den finns bland annat att köpa på naturum Ånge och turisbyrå.

PILGRIMSMÅL I VÄRLDEN

1. Till Jerusalem och den heliga gravens kyrka.
2. Till aposteln Petrus grav i Rom.
3. Till aposteln Jakobs grav i Santiago de Compostella i Spanien.
4. Till S:t Olavs grav i Nidarosdomen i Trondheim.

OM DU VILL STARTA BOENDE, HUR GÖR MAN?

Vad gäller det mesta så ring eller boka ett möte med de kommunala representanterna från till exempel bygg & miljö, näringslivsenheten och naturum Ånge och turisbyrå. Vad gäller priser och ersättning är det bra att kontakta Skatteverket. Att ringa upp någon som redan har boende och kan tipsa lite är också en bra idé! Kanske du börjar i mindre skala och känner dig fram vad just du vill erbjuda. När tiden går så kanske förfrågningarna ändras och utökas till fler tjänster än du erbjöd från början.

TEXT OCH FOTO: SARA STIERNA

Vinterskoj

• **5 november – 15 januari**

Fotoutställning. Jimmy Lilja fotografen från Erikslund visar sin foton från Ljungans dalgång på Naturum Ånge & turistbyrå.

• **Freitag 25 november**

Soppafton i Naggen kl 19.00. Hälsinge Forbönder passerar Naggen och övernattar på sin resa med häst och vagn resa från kusten till Jamtli marknaden i Östersund. Trubaduren Göran Saari underhåller. Buffé med olika sorters soppa samt tillbehör. Kaffe, te och läsk.

• **Lördag 26 november**

Kölsillre Julmarknad vid Kölsillre Folketshus kl 11. Dans med Scotts i Erikslunds Folkets hus kl 21.

• **Söndag 27 november**

Skyltsöndag i Ånge

• **Onsdag 30 november**

Konsert. Emma Ahlberg Ek och Hilleviorkestern. En hyllningskonsert och berättelse till minne av den färgstarka spelkvinnan Hillevi Öberg (1897-1979) från Ö i Borgsjö. Medborgarhuset, Ånge kl 19.00.

• **2 – 3 december**

Värsta schlagern. Hotell Mittlandia dukar upp årets traditionella julbord med underhållning och dans.

• **Söndag 4 december**

Julmarknad på Borgsjö Hembygdsgård.

• **Onsdag 7 december**

Julcafé på Spångbrogården, Ånge kl 19.00. Julens sånger med elever och lärare från Ånge Musikskola och Viljankören.

• **9 – 10 december**

PIECES OF ABBA. Hotell Mittlandia dukar upp årets traditionella julbord med underhållning och dans.

• **Lördag 10 december**

Julstämning i Medborgarhuset, Ånge kl 16.00. Elever och lärare från Ånge Musikskola, Viljankören och Ånge Musiksällskap.

• **Tisdag 13 december**

Luciakröning kl. 19.00 i Ånge kyrka.

• **Söndag 18 december**

Julkonsert i Ånge kyrka kl. 16.00, med Ånge Barnkör, Haverökören och Ljungandalens Kammarkör under ledning av Tomas Wallin.

• **23 december**

Julkonsert i Torps kyrka.

• **Julafton 24 december**

Midnattsmässa i Borgsjö kyrka med Erik Flodberg och Gina Eriksson kl. 23.30.

• **Lördag 28 januari**

Vojenfesten, vinterfest med roliga aktiviteter vid Vojens vinterpark i Ånge.

• **Torsdag 16 februari**

Visans Vänner i Ånge ordnar visafton med Cornelis-visor. Ånge Folkets Hus, Salongen kl. 19.00.

• **Lördag 25 februari**

VETERANSKOTERRACE på Partebodatjärnen (Gårdtjärn) i Parteboda.

BIO I ÅNGE FOLKETS HUS

14 och 16 december
Rogue One: A star wars story 3D
18 och 20 december
Rogue One: A star wars story 2D
25 och 26 december
101 åringen

Fler evenemang i vinter!

Håll utkik på www.visitljungandalen.com

Cykel i hemtjänsten – smidigt och hållbart

■■■ **HEMTJÄNSTGRUPP- ERNA** i Ånge och Fränsta har cyklar till sitt förfogande och använder dem flitigt när de ska ta sig mellan sina besök. Cyklarna sparar tid, miljö och främjar hälsa.

Helene Rahm hos Hemvård Väst använder ofta cykel.

- När vi har våra gå-turer centralt här i Ånge så är cykeln ett jättebra sätt att ta sig fram

sommartid. Smidigt och snabbt tar vi oss fram och behöver inte fundera på parkeringsplats.

- Vi cyklar i alla väder under barmarksperioden, berättar Madeleine Ivarsson. I vinter kommer vi att få en cykel utrustad med vinterdäck på prov. Det blir intressant att se hur vi kommer att använda den.

Hemvårdgruppen som utgår från Parkbacken i Ånge

har två vanliga cyklar och två elcyklar att tillgå. Personalen väljer själva om de vill gå sin tur eller ta en cykel. För besök som ligger i utkanterna av orten har hemvårdgruppen bilar till förfogande.

Madeleine och Helene har lite olika favoriter. Madde väljer gärna en elcykel medan Helene föredrar en vanlig.

Bra samverkan ger unga möjligheter till en bra framtid

Den sista december 2017 är projektet "Samlad kraft för Ånges framtid" slut. Vad händer sen?

Målet med projektet är att vi i Ånge kommun ska ha en metod för hur vi ska arbeta med unga som varken arbetar eller studerar i åldern 15-24 år. Ett arbete har nu påbörjats med att se över hur metoden ska organiseras efter projektens slut.

Hittills har projektet haft 49 deltagare, varav 28 har avslutats och av dessa har ca 65 % gått vidare till arbete eller studier. Projektets mål är att minst 50 % ska gå vidare. Våra goda resultat bygger på nära samverkan med andra aktörer för deltagarens bästa.

– Alla deltagare har individuella handlingsplaner och vi hjälper även till med kontakter med myndigheter, vården eller hjälp i att strukturera upp deltagarnas vardagliga liv, berättar Ulrika Lindblom.

EXEMPEL PÅ individuella aktiviteter i projektet är samtal, prova på studier, körkortsteori och praktik. Gruppaktiviteter kan vara studiebesök, föreläsningar, värderingsövningar, matlagning, fysisk och mental träning.

– Det deltagarna lyfter fram som positivt med projektet är att få stöd av handledarna, grupp-tillhörigheten och att ha en lokal att komma till. Deltagarna har många gånger en komplex livssituation och det kan krävas många insatser innan personen är redo för arbete eller studier. Vi tar små steg framåt utifrån deltagarnas utgångslägen, säger Tina Olsson Leander.

En av många lärdomar hittills i projektet är att förändringsprocessen många gånger tar längre tid än väntat, dels beroende på att olika individer behöver olika tid till att bearbeta förändringar och dels på grund av beslut eller remiss från myndigheter och sjukvård.

DELTAGARE REKRYTERAS från socialtjänsten, via samverkanspartners i projektet samt tips från målgruppens anhöriga/vänner.

Amor Kujanen

AMOR KUJANEN hittar vi hos Alert Industrijänt där han jobbar med fastighetsskötsel och i butik

– Jag hade en praktikperiod här förra året i december och sedan i maj i år har jag jobbat här med fastighetsskötsel, i affären och andra jobb. Jag trivs bra med jobbet som är ganska omväxlande. Idag ska jag åka iväg och städa kraftverk i Hammarstrand!

– Våra resultat visar att de som haft en fungerande praktik också fått arbete om det har funnits rekryteringsbehov. Företagarna som vi samverkat med har visat stor välvilja att ta emot deltagarna på studiebesök och till att ta emot praktikanter, säger Tina och Ulrika.

– Tack vare att jag deltog i projektet har jag precis tagit körkort och praktiken jag fick gav mig ett jobb, säger Mohammad som jobbar hos Ånge kommuns fritidsenhet.

FAKTA

SAMLAD KRAFT FÖR ÅNGES FRAMTID

Vi finns i Affärshuset Mejeriet i Ånge.

Vi samverkar bl.a. med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Hälsocentralen i Ånge, Ålsta folkhögskola och näringslivet. Ånge kommun har representanter från socialtjänsten, utvecklingsenheten och humanistiska kontoret.

Vi finns på Facebook, gilla oss gärna.

Kontakta oss gärna om du har frågor!

Projektledarna

Ulrika Lindblom

ulrika.lindblom@ange.se

072-513 04 73

Tina Olsson Leander

tina.leander@ange.se

073-270 78 18

Nathalie Malmberg, Tina Olsson Leander, Ulrika Lindblom, Rebecca Molin och Kjell Grip hos projektet "Samlad Kraft för Ånges Framtid".

Goda förutsättningar för

Längdskidåknigen har flera aktiva föreningar med barn och ungdomsverksamhet i kommunen. Johannisbergs AIK (JAIK) är den klubb som har verksamhet upp till och med juniornivå. I vinter finns tre duktiga juniorer som tävlar för JAIK.

Framtid Ånge träffar ordförande i JAIK, Larry Poromaa. Ett känt namn från längdskidåkningsverige, tidigare som chef för landslagets vallnings-team och före det som aktiv skidåkare i svenska landslaget.

– Det är fullt möjligt att bli en duktig skidåkare upp till juniornivå här i kommunen. Vi har aktiva föreningar, bra anläggningar och riktigt bra barn och ungdomsverksamhet i föreningarna.

JAIKs skidanläggning i Ljungaverk beskriver Larry som en fin anläggning, men förstås med önskemål om möjlighet till ytterligare utveckling.

– Vi behöver en ny och mer ändamålsenlig pistmaskin för att dra spår och det skulle vara bra att få till ett kortare spår med konstsnö på Getberget att

träna i tidigt på säsongen, innan spåren med natursnö kan dras.

Kraven på kvalitet på anläggningar och spår ökar och ansökan om bidrag till en ny pistmaskin som är mera flyttbar är inlämnad. Om den blir verklighet kan den användas av fler skidanläggningar.

– Då kunde vi samarbeta mer mellan föreningarna och utveckla längdskidåknigen i kommunen. Kanske kunde vi dra fler spår som binder samman orter, eller göra spår på sjöar.

EFTERSOM LARRY jobbar på Callans Trä så passar han på och slår ett slag för Callansspåret i närheten av gränsen mot Jämtland. Spåret är öppet för alla, det ligger på hög höjd och är snösäkert tidigt på säsongen. Spåret används flitigt av både JAIK och privatpersoner.

– Spåret är populärt, det finns både klassiska spår och skatemöjligheter. Här är också hundar välkomna, något som många uppskattar, säger Larry. I JAIK tränar vi ofta i spåret innan vi får snö nere i Ljungaverk. Det är mycket ideellt arbete men samtidigt är

Elljusspår och skidspår

Elljusspår finns i Östavall, Ånge, Hallsta, Ljungaverk, Fränsta, Erikslund och Torpshammar. Dessutom finns lokala kortare och längre spår på flera ställen. På skidspår.se kan du läsa aktuell spårstatus som spåransvariga och skidåkarna själva uppdaterar. Spårstatus för Callansspåret följer du via facebookgruppen Callansspåret.

VÄSTRA KLASSIKERN

Starta din lokala klassiker med att skida JAIK-klassikern i vinter.

Västra klassikern består av

SKIDOR - JAIK-klassikern

CYKEL - Gissjötrampen

VANDRING ELLER LÖPNING - Borgsjön runt/Bymilen

Läs mer på www.ange.se/klassikern

Västra Klassikern
& Lilla Västra Klassikern

unga nya skidstjärnor

det roligt att kunna erbjuda den här möjligheten till både klubbar och andra.

Alla skidanläggningar och skidspår i kommunen sköts ideellt av föreningar, de flesta med ett litet bidrag från kommunen. Callansspåret finns på företaget Callans Trä ABs marker (därav namnet) och underhålls av några engagerade och entusiastiska motionärer. Här finns också en överenskommelse med kommunen om visst underhåll som spårdragning.

SKIDKLUBBARN I KOMMUNEN har ett gott samarbete när det gäller barn- och ungdomsträning. Varje höst samlas barn och unga till Västraläget som en start på säsongen. I år deltog ca 50 barn från klubbarna JAIK, Erikslunds SK, och Ånge SK på läget som hölls i Stöde, eftersom Stöde IF också ingår i samarbetet. Här läggs grunden till framgångar i skidspåren eller bara en aktiv och rolig fritid.

- Föreningarna har träning för barn från 6 år både på barmark och på snö. Under barmarksperioden tränar vi under lättsamma former i Västra terrängen och har sen lokala klubb tävlingar hos varandra under

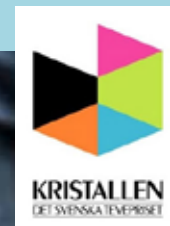
snösäsongen. Det är roligt för barnen att träffa barn från andra klubbar och inspirerande för oss ledare att träffas och få tips av varandra., berättar Pernilla Cederlöf från Erikslunds SK.

- **DET ÄR ETT** ganska stort utbud på olika idrotter i kommunen så det är roligt att under lekfulla former få ge barnen möjlighet att lära sig åka skidor. Det är en kunskap man har med sig oberoende om man når framgångar i tävlingar eller åker för att det är roligt att göra saker tillsammans med andra, säger Stefan Lovén från Ånge SK.

Som juniorer flyttar ungdomarna ofta bort för att gå i skola på annan ort och JAIK har nu tre medlemmar som går skidgymnasium. I den åldern blir träningen mer målinriktad och skidåkarna behöver den sporrning som träningskompisar ger.

- Kanske kan vi få se skidgymnasiejuniorerna Filip Fahlström, Richard Engholm och William Poromaa representera JAIK som lag på junior-SM i vinter! hoppas Larry Poromaa.

TEXT: KRISTINA KAMSTEN FOTO: PERNILLA CEDERLÖF & LARS QVARGÅRD

Hallå där, Johanna Ojala Årets sportprofil vid årets Kristallengala

Den 4 september hölls den årliga TV-galan Kristallen som delar ut pris till de bästa TV-personligheterna och TV-programmen i Sverige. I år gick priset som årets sport-TV profil till Johanna Ojala. Johanna känner de flesta igen från SVTs Vinterstudio. Men många känner henne också från hennes uppväxt i Ånge.

Hej Johanna! Hur känns det att ta hem ett så fint TV-pris?

– Det var så klart jättekul att vinna. Jag var jättenervös hela kvällen.

Vi var ju fyra tjejer som var nominerade. Det har aldrig hänt förut. Så jag kände mig historisk redan innan jag hade vunnit

– Jag tror att det har stor betydelse för respekten och acceptansen för kvinnliga sportreportrar och experter.

Jag vill dock säga att SVT har väldigt bra tankar kring jämställdhet. Jag känner att vi kvinnor tas på allvar och jag har bara fått positiva reaktioner från allmänheten sedan jag började i Vinterstudion..

Vi har en väldigt bra stämning i studion. Det känns som om jag sitter och småpratar med André Pops.

Hur ser den kommande vintern ut?

– Det blir en hel del jobb. Mathias Fredriksson och jag gör Vinterstudion varannan helg ungefär, och jag ska jobba under VM i Lahtis.

Däremot har jag avslutat tränarjobbet för Tomas Alsgaards skidteam i Norge.

Jag kommer även att jobba en hel del i mitt eget företag med föreläsningar, kurser, event m.m.

Dessutom kommer jag att jobba med de Nordiska ungdomsskidspelen i Östersund. Det är en tävling för ungdomar i 9-16 års åldern och alla skidsporter på längden och utför. Där vi fokuserar vi dels på resultatmen också på att ha roligt. "Mindre svett och snor, mer glitter och glamour" är vår devis.

För att inte tappa kontakten med tränarsysslan coachar jag några åkare som ligger strax under elitskiktet.

Sedan är jag ju ganska nybliven mamma (15 månader) så nog kommer jag hålla mig sysselsatt den närmaste tiden.

När Framtid Ånge når Johanna har "bomben" med dopinganklagelserna på Therese Johaug just briserat. Vad har du för åsikt?

– Jag vet egentligen för lite om fallet, men nog måste man säga att det låter väldigt klantigt av både Johaug och hennes läkare. Sådana här misstag får inte ske på den här nivån.

Hur ofta besöker du din gamla hemkommun och har du någon favoritplats i Ånge?

– Jag är inte så ofta i Ånge men det händer. För inte så länge sedan föreläste jag på Lions tjejdag och när jag är i Ånge försöker jag alltid att besöka elljusspåret. Det är ett fint spår som jag har tillbringat många timmar i.

Och basen finns den kvar? (Johanna var ju tidigare basist i Ånge bandet "The Grand Opening")

– Jo den finns faktiskt kvar, men den är inte i så gott skick numera. The Grand Openings första skiva firar ju 10-års jubileum i år, så vem vet, kanske blir det en reunion. Jag borde nog se om den lite bättre.

Avslutningsvis, om du ser framåt på den kommande skidvintern, vilka ska man hålla ögonen på och vem kommer att slå igenom?

– De svenska killarna hade det tufft förra året, men till i år tror jag att både Oscar Svensson och Jens Burman lärt sig en hel del och är redo att slå igenom. Sedan ska det bli intressant att följa Calle Halvarsson som fick fjolåret spoliert av sjukdom. På damsidan, förutom Stina Nilsson, är det kanske Ebba Anderssons tur att kliva fram ordentligt.

TEXT: PER MATSSON FOTO: FOTO: JANNE DANIELSSON/SVT

20 år

i naturens tjänst

Lena Gustafsson, naturumansvarig och Sara Stierna, turistbyråansvarig.

Naturum Ånge & turistbyrå i Borgsjö fyller 20 år

Det första som möter dig när du kliver in genom porten till naturum är den stora bruna björnen i eget majestät! Det finns knappast någon besökare som inte kan låta bli att beundra och försiktigt nudda med fingertopparna mot den lena pälsen. Om du sen fortsätter din vandring i lokalen så får du se hur människor levde förr bland fåbodvallar och i skogskojor. Järnvägsepoken presenteras med svartvita foton och den gamla järnvägsstationen i trä finns som miniatyrbyggnad. Men i fokus finns den enastående naturen längs Ljungans dalgång. Bergen och naturreservaten, sjöarna och djurlivet.

Utställningen är nu 20 år och en av de som var med 1996 var dåvarande föreståndaren Annki Högberg.

– 1995 påbörjade vägverket byggandet av rastplatsen i Borgsjö, och då togs beslutet att även lägga turistbyrån på samma ställe. Verksamheten kompletterades med Naturum året därpå och anläggningen invigdes på nationaldagen med pompa och ståt!

Lite senare på hösten ”invigdes” den en gång till då kung Carl Gustaf och drottning Silvia kom på besök. Annki fortsätter:

– Tanken är att belysa hela kommunen historiskt och ur naturens synvinkel. Inredning och utställning är till största delen utförd av lokala hantverkare och konsthantverkare och människor lokalt har varit med och påverkat innehållet i utställningen.

FRAMTIDEN

Under de senaste åren har förstudier genomförts för att ta fram underlag till en eventuell förnyelse av Naturum. Dock har, på grund av främst ekonomiska skäl, politiska beslut tagits om att skjuta förnyelsen på framtiden.

Sten-Ove Danielsson, kommunalråd

– Naturum Ånge & turistbyrå har ett strategiskt mycket bra läge vid riksväg E14 och Borgsjön. Närheten till camping och restaurang (samma byggnad) samt till drivmedelsanläggningen med butik strax intill drar många besökare varje år”. Vi skulle vilja utveckla området mer och vi kommer att lyfta frågan igen lite längre fram i tiden när det ekonomiska läget har förbättrats.

Under vintern 2016 renoverades turistbyrådelen. Nya personalutrymmen byggdes, väggar och tak målades vita och en vägg revs för att skapa en luftigare och mer inbjudande lokal.

Sara Stierna, turistbyråansvarig

– Nu kan vi exponera turistbyråns material mycket bättre och vår lilla butiksdelen med konsthantverk och presentartiklar samt våra separatutställningar med främst lokala konstnärer, lockar besökare att stanna lite extra. Vi är fortfarande i planeringsfasen efter renoveringen, och nya idéer kommer upp hela tiden. S:t Olavsleden passerar utanför knuten och sommardag guidar vi vandrare upp till S:t Olofs källa som ligger 2,5 km härifrån. Kanske kan vi utöka butiksdelen med fler saker som exempelvis vandrare efter S:t Olavsleden efterfrågar. Vi har fått förfrågningar på både skavsårsplåster och vandringsstavar!”

TEXT OCH FOTO: LENA GUSTAFSSON

MER OM NATURUM

NATURUM DRIVS ENLIGT Naturvårdsverkets riktlinjer. Naturum är ett viktigt verktyg i naturvårdsarbetet samt en av de viktigaste kanalerna för att höja kunskapen och engagemanget för natur och naturvård och fungerar som porten till naturen. I Sverige finns 33 naturum. Här i mellersta Norrland finns tre stycken – Naturum Ånge, Naturum Höga Kusten i Ångermanland samt Naturum Vålådalen i Jämtland

SOMMAREN 2016 erbjöd Naturum guidade turer till olika naturreservat och S:t Olofs Källa. Bi-dag med biodlarföreningen. Hela sommaren har vi dagliga aktiviteter för barn, inventera insekter och småkryp, bygga insekshotell och lära mer om björn och bäver.

FRAM TILL DEN 15 JANUARI kan du titta på fotograf Jimmy Liljas fantastiska foton i våra lokaler!

DEN 58 MIL LÅNGA S:t Olavsleden går från Selånger (Bottenhavet) i öster till Trondheim (Atlanten) i väster och knyter på så sätt samman två länder, Sverige och Norge. Läs mer på www.stolavsleden.com

Roger Wiegandt testade och gillade vårddyrket, så mycket att han nu utbildar sig till undersköterska

Roger bytte bana vid 55

Roger Wiegandt

I december 2014 anmälde sig Roger Wiegandt som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Hans handläggare föreslog redan då ett arbete inom vården, men Roger tvekade. Det var mycket långt ifrån det yrkesliv han hade haft under sitt drygt 30-åriga arbetsliv dittills.

Roger har jobbat i åkeribranschen, drivit eget företag och jobbat på Posten och har lång erfarenhet från flera olika branscher. Men tanken på vården kändes främmande.

– Tanken följde med mig och jag började prata med folk jag känner som jobbar inom hemtjänst och i äldreomsorgen. Alla verkade trivas väldigt bra och jag fick möjlighet att prova jobbet via kommunens Vuxenutbildning. Och jag trivdes, kände att det här kan nog bli min grej också!

I mars i år skrev han in sig som stu-

derande till undersköterska via Vuxenutbildningen och Bobergsgymnasiet. Studierna sker på distans och i egen takt. I december beräknar han vara färdigutbildad undersköterska.

– Under sommaren vikarierade jag 10 veckor i hemtjänsten, jag har praktiserat på ortopedavdelning på sjukhuset i Östersund och det här är verkligen ett väldigt roligt jobb. Ingen dag är den andra lik.

SOM GAMMALÅNGEBO trivs Roger speciellt bra med att träffa äldre människor, de har alltid gemensamma saker att prata om. Ibland känns det också bättre för de män som han besöker i jobbet att få hjälp med olika omvårdnadsbehov av en man.

När Framtid Ånge träffar Roger gör han en praktikvecka i LSS-enhetens Daglig verksamhet Spångbrogruppen i Ånge. Den här dagen finns de på Ånge Ridklubb där de hjälper till med sköt-

sel av anläggningen och hästarna några dagar varje vecka.

– I utbildningen ingår praktik inom många olika områden och daglig verksamhet är också en väldigt fin verksamhet som ger deltagarna möjlighet att känna att de behövs och deras arbete uppskattas.

Roger avslutar med att säga att man absolut kan byta bana i livet vid 55 årsålder.

– Jag kan faktiskt rekommendera fler män att söka till vården för där behövs personal. Jag är inte ett dugg orolig för att bli utan jobb i det här yrket.

Vuxenutbildningen erbjuder utbildningar för de behov som finns såväl när det gäller kompetensförsörjning som den enskildes önskemål. För tillfället bedrivs yrkesutbildning inom områdena Vård- och omsorg samt elutbildning mot linjemontör.

Kent Fransson blev årets handledare i Ånge

■■■ **BOBERGSGYMNASIETS** vård- och omsorgsutbildning ingår i Vård- och Omsorgscollege Södra Norrland. En del av utbildningen sker ute på de olika arbetsplatserna med hjälp av handledare för eleverna. Varje år utses Årets Handledare i kommunerna och i år valdes Kent Fransson, undersköterska, till årets handledare i Ånge kommun. Kent jobbar på Parkbackens äldreboende och nominerades av kollegor, elever och lärare.

Inom Vård och Omsorgscollege Södra Norrland samarbetar arbetsgivare, fackförbund och utbildare för att utveckla utbildningen och höja kvaliteten, så att utbildningen motsvarar framtidens krav och behov.

Birgitta Sjögren, ordförande i Socialnämnden och Kent Fransson, Årets handledare i Ånge kommun.

Malin Norgren är
lärartrainee på Björk-
backaskolan i Ånge

Blivande lärare provar på yrket

Sedan höstterminens början finns tre
lärartraineer i kommunens grundskolor.

Behovet att rekrytera lärare är större än tillgången på lärare i hela Sverige de närmaste åren. Också i Ånge kommun behövs många nya lärare de närmaste åren.

– För att väcka intresse för läraryrket har vi under det här läsåret inrättat tre traineeplatser för unga som vill prova på hur det är att jobba som lärare, säger Kent Ylvesson, utvecklingsledare för skolan i kommunen. Vi fick många sökande till tjänsterna så intresset finns och det är vi glada för.

DE TRE TRAIINEERNA finns på Fränstaskolan, Ljungaskolan och Björkbackaskolan. Malin Norgren är lärartrainee på Björkbackaskolan i Ånge.

– Det här är ett jättebra sätt att få prova på att vara lärare. Jag har läst lite högskolekurser efter studenten samtidigt som jag jobbat inom vården. Läraryrket har funnits i mina tankar, men jag har inte varit riktigt säker på om det är ett yrke för mig. Nu vet jag. Jag kommer att börja min lärarutbildning nästa höst!

Anna Evjen som är förstelärare på Björkbackaskolan och är Malins mentor.

– Min uppgift som mentor är att stötta, inspirera, vägleda och ge möj-

lighet att testa på hur det är att arbeta som lärare. Jag finns där som ett bollplank när frågor, idéer och funderingar dyker upp.

SOM LÄRARTRAIINEE ersätter man inte en ordinarie lärare utan traineetjänsten är just för att öka intresset för yrket och i framtiden kunna rekrytera nyutbildade lärare. Traineeerna får också utbildning kring bland annat lagstiftning som styr skolan och kring hur Ånge kommun arbetar med lärandeuppdraget i sina skolor.

– Jag har fått prova på att undervisa i olika åldrar, berättar Malin. Visst var det lite ovant från början, men nu hittar jag snabbt min roll i klassrummet.

Mest lockar att bli lärare för mellanstadieåldern, när grunderna att läsa, skriva och räkna sitter.

– Jag trivdes själv väldigt bra i skolan i den åldern. Här börjar man utforska och djupdyka i de olika ämnena och som lärare ser man framstegen från vecka till vecka.

Att få möjlighet att prova ett yrke innan man bestämmer sig är något som Malin uppskattar. Lärarutbildningen är lång och det vore synd att upptäcka att man inte trivs när man är färdigutbildad.

ÄR DU REDAN UTBILDAD LÄRARE och vill jobba i Ånge kommun? Eller är du intresserad av läraryrket och kan tänka dig att prova på till exempel genom att jobba som lärarvikarie? Kontakta Kent Ylvesson, utvecklingsledare, e-post: kent.ylvesson@ange.se.

ERIKSHJÄLPEN
SECOND HAND

Butikerna är öppna: tis 12-18, tors 12-18, lör 11-15
Lämnar varor vid butikerna tis - fre kl 9 - 16, lörd kl 11 - 15
Även på återvinningsstationen i Hallsta finns en container för återvinning.

Erikshjälpen Second Hand i Ånge, Leif Grip, verksamhetsledare längst till vänster.

Erikshjälpen Second Hand

– återanvändning ger bistånd och arbete

Erikshjälpen Second Hand med butiker i Ånge och Fränsta har tre viktiga fokusområden. Återanvändning, bistånd och socialt arbete. Internationellt finns Erikshjälpen i många länder med fokus på barns hälsa, utbildning och skydd genom i första hand olika biståndsprojekt.

Erikshjälpen Second Hand i Ånge och Fränsta drivs av Mittnorden Biståndscenter och har till skillnad från Erikshjälpens affärer i övriga Sverige ett lite mera socialt fokus. Sedan starten 1993 har Erikshjälpens butiker i vårt område sysselsatt många personer som på olika sätt står utanför det ordinarie arbetslivet.

– Det här är en win-win situation för både verksamheten och för personerna, säger verksamhetsledaren Leif Grip. Många av våra deltagare har tack vare en bra start i våra butiker kunnat gå till vanliga jobb. Till exempel var vi tidiga med att skaffa datakassor för att personalen skulle kunna hantera en sådan i ett annat arbete.

Återbruk av saker är en stor miljövinna. Erikshjälpen tar emot kläder, möbler, leksaker, det mesta som går att använda lite till. Ambitionen är att inget ska behöva slängas.

– Får vi saker som inte går att använda längre försöker separera olika material och till exempel metall kan vi sälja. Men väldigt många saker går att använda fler gånger och det som är skräp för en är för någon annan en skatt.

ERIKSHJÄLPEN och Mittnorden Biståndscenter grundade Erikshjälpen-butiker i Lettland också och dit går en del varor, om de till exempel får ta emot större lager av någon vara. Förra året gick 17 långträdare till Lettland.

– Även affärerna i Lettland har ett socialt fokus. Jag var med och startade den första i kommunens vänort Ogre 2012 och sedan har de startat två affärer till i Riga.

Leif brinner för återbruk och just nu är textil ett viktigt fokusområde ur ett miljöperspektiv.

– För att tillverka

1 kg bomull går det åt 10 000 liter färskvatten och 2 kg kemikalier. Och odling och tillverkning sker i områden där vatten är en bristvara. Att hitta nya möjligheter att återvinna bomull, utöver second handhandeln, är mycket viktigt. Även stora klädtillverkare intresserar sig för hur bomull kan återvinnas.

LEIF BETONAR den samhällsnytta som Erikshjälpen ger och återger en analys som togs fram för några år sedan. En försäljning för 100 kr i en Erikshjälpenbutik motsvarar en samhällsnytta på 620 kr i miljö och socialt.

Det egna engagemanget startade när Leif gick i tredje klass och insåg att inte alla har samma möjligheter, att några helt enkelt inte har råd med väldigt grundläggande saker. Engagemanget i Erikshjälpen startade i början av 1990-talet när han körde lastbil till Rumänien med hjälpsändningar bland annat till barnhem.

Butikerna i Ånge och Fränsta ger gott överskott som går till bistånd och och man har ett gott samarbete med kommunens arbetsmarknadsenhet.

Förskolor arbetar målmedvetet med hållbar utveckling

TaGe

Förskolorna i östra delen av kommunen jobbar med hållbar utveckling enligt organisationen Håll Sverige Rents modell. Ett målmedvetet arbete som småningom leder till att förskolan certifieras med Grön flagg.

Certifieringen innebär att förskolan har ett aktivt och långsiktigt arbete med hållbar utveckling där barnen blir delaktiga i ett positivt förändringsarbete. Handlingsplaner och rapporter om hur förskolan jobbar med frågorna ska förhoppningsvis leda till certifiering hösten 2017.

SÖRGÅRDENS FÖRSKOLA i Fränsta jobbar med tre teman successivt under året: Återvinning, El och Odlå. Vi har börjat vårt arbete med att läsa flanosaga om källsortering och ser vilka förkunskaper barnen har. Sedan går vi vidare med ett miniäventyr där häxor kommer och skräpar ner på gården, som barnen sedan får städa upp och sortera i rätt kärl och lämna på återvinningen. Matsvinn mäter vi med hjälp av en genomskinlig hink så att vi kan och prata om detta.

TEMA EL kommer vi att jobba med utifrån boken "Amanda och El". Med de yngre barnen tar vi ner det på deras nivå, t.ex. hur man tänder/släcker en lampa och pratar om det.

Vårt tredje tema är Odlå och det har vi redan påbörjat i vår utemiljö där vi planterat i pallkragar med barnen. Vi kommer också att odla mer ätbara saker inomhus.

På Sörgården finns också lådan TaGe, en låda där där föräldrar och vårdnadshavare kan lägga kläder och skor de inte längre vill ha kvar och som andra sedan kan ta och återanvända om de behöver.

TEXT & BILDER: SÖRGÅRDENS FÖRSKOLA, FRÄNSTA

HAMMARENS FÖRSKOLA i Torpshammar arbetar också med matsvinn och återvinning. Dessutom tittar vi lite närmare på vad som händer med pet-flaskor.

Vad händer med flaskan när vi pantar dem, hur fungerar biståndsknappen och vad händer med flaskor som inte kan pantas. Kring pet-flaskorna involveras föräldrar också när barnen får ta med tre petflaskor per barn och panta för att sedan köpa något för pengarna från panten.

GRÖN FLAGG är en certifiering och ett pedagogiskt verktyg som ger ett aktivt och långsiktigt arbete för hållbar utveckling i skola och förskola. Med den internationella certifieringen jobbar miljontals pedagoger, barn och unga världen över mot samma mål – en mer hållbar värld.

TEXT: HAMMARENS FÖRSKOLA, TORPSHAMMAR

Tips från coachen:

■■■ Barnen som jag har guidat på återvinningscentralen får två uppgifter av mig. Ät upp maten i stället för att slänga den och släng elektronikleksakerna på rätt ställe!

Till och med barnen kan göra en insats för miljön och det hållbara samhället. Genom att inte ta mer mat än man äter upp så minskar matsvinnet från tallriken. Sedan är det upp till oss vuxna att beräkna åtgången av mat så att det inte blir matsvinn i köket.

Leksaker som låter, lyser eller rör på sig ska till elektroniksamlingscentralen, antingen på återvinningscentralen i Hallsta eller vid hämtningen av grovavfall. På så vis hanteras elektronikkomponenterna på rätt sätt och metallerna blir omhändertagna.

När vi handlar kan vi välja produkter med kvalitet och sådant som är mindre giftigt. När vi tvättar och städar kan vi dosera klokt. Då räcker rengöringsmedlen längre, gör mindre avtryck i miljön och blir billigare.

Kanske går det att låna, laga eller köpa begagnat? Onödigt avfall är oanvänd energi och kostnad. Minimera det.

PERNILLA CEDERLÖF,
RENHÅLLNINGANSVARIG
ÅNGE KOMMUN

Planering för framtidens avfall pågår

Kommunens miljömål

- **Minskad mängd avfall per person.**
- **Ökad återvinning och återanvändning.**
- **Minska avfallets farlighet.**
- **Förbättrad kommunikation och service.**

Med hjälp av avfall som utslitna verktyg formar arkeologerna idag en bild av livet på Eldnäset i Haverö för mer än 8000 år sedan. Vad framtidens arkeologer kommer studera för avfall från idag, det bestämmer vi. Nu tar Ånge kommun fram en plan för hur dagens avfall ska hanteras och du kan vara med och lämna din åsikt. Planen ska börja gälla 2018.

Trenden i Sverige är att mängden hushållsavfall per person ökar. Trenden är densamma i Ånge. Idag går soporna som vi stoppar i soptunnan till förbränning i Sundsvall där det blir el och värme. Men det skulle vara bättre användning av resurserna om mängden sopor minskade istället och mera användes längre, för all produktion kräver energi och material.

I VÅRAS lät tekniska förvaltningen göra en analys av innehållet i soporna. Provtogs ur en dags sopor och sorterades upp i fraktioner. Det visade sig att en tredjedel av soporna var förpackningar och skulle kunna återvinnas. En tredjedel var matavfall och en tredjedel var annat brännbart avfall.

– Glädjande nog är det nästan inget farligt avfall och elektriskt avfall i kärlosoporna. Så var det i år, och så har det varit tidigare också när vi gjort plockanalyser. Ändå har vi satt ett mål för att minska farligheten av avfallet och tanken med det är att det ska bli lättare att göra rätt. I maj gjorde vi också en enkätundersökning och då kom det fram att bara 61% var nöjda med möjligheten att bli av med det farliga avfallet.

Att skänka till och handla på Erikshjälpen och loppisar är exempel på bättre avfallshantering än att skicka till förbränning. På en av kommunens förskolor finns en Ta-Ge-låda. En låda där du kan ta

kläder och eller ge urvuxna kläder. Det är ett väldigt bra sätt att använda resurser på.

I APRIL BÖRJADE arbetet med att ta fram en ny avfallsplan för kommunen. Mona Mattsson och Irene Melin från tekniska nämnden har tillsammans med Pernilla Cederlöf på tekniska förvaltningen utgått från resultaten från plockanalysen och enkätundersökningen, nationella mål och EU-mål och tagit fram ett förslag som tekniska nämnden tar ställning till i november.

– Vi har också pratat med de kommunala verksamheterna, vad de har för avfall och hur hanteringen skulle kunna bli bättre. Dessutom har vi tittat på andra kommuners planer. Till sist tog vi fram fyra mål. De är:

- *Minskad mängd avfall per person.*
- *Ökad återvinning och återanvändning.*
- *Minska avfallets farlighet.*
- *Förbättrad kommunikation och service.*

Det ska alltså bli enklare att sortera ut förpackningar för det är mer lönsamt att låta en metallburk bli en ny metallburk än att försöka bränna den. Möjligheten att återbruka avfallet, lämna till Erikshjälpen, sälja på loppis, eller på annat sätt, ska bli bättre. Det som jag tröttnat på kanske kan glädja någon annan. På så vis sparas det energi till att destruera och istället producera nytt. Kunskapen om farligt avfall ska öka, dels hur avfallet ska hanteras och dels hur bättre produkter kan väljas. Informationen om all avfallshantering ska också bli bättre och därmed servicen.

TYCK TILL OM NY AVFALLSPLAN. Nu i december 2016 kommer avfallsplanen att finnas tillgänglig på hemsidan för utställning, så du kan läsa och lämna dina åsikter om den.

PERNILLA CEDERLÖF, RENHÅLLNINGANSANSVARIG ÅNGE KOMMUN

Maria Nelltoft, sjukgymnast, och Karin Persson, arbetsterapeut på kommunens hälso- och sjukvårdsteam.

Isbroddar minskar risken att halka.

Ett aktivt liv förebygger fallskador

Maria Nelltoft och Karin Persson arbetar på rehabenheten som är en del av kommunens hälso- och sjukvårdsteam. Maria är sjukgymnast och jobbar med hur patienternas kropp fungerar. Karin är arbetsterapeut och jobbar med aktivitet och miljön runt patienten. Rehabteamet består av tre sjukgymnaster/fysioterapeuter och tre arbetsterapeuter. Teamet hjälper personer som bor hemma och inte kan ta sig till hälsocentralen, eller bor i särskilt boende.

– Fallskador är vanliga bland äldre men går att förebygga, säger Maria. Det går att träna upp balansen och musklerna och använda hjälpmedel som broddar, en käpp eller stavar när man går ute, till exempel.

SOM SJUKGYMNAST kopplas Maria och hennes kollegor in om kommunens hemvård eller anhöriga upptäcker att en person har dålig balans och ofta snubblar eller faller. Maria testar balans och styrka och ger personen övningar som stärker balans och muskler. Hemvårdens personal hjälper till med träningen om inte personen klara att utföra den själv.

– Med träning kan man ganska snabbt förbättra förmågan hos personer i alla åldrar, säger Maria. Vi testar

balans och förmågan att röra sig och efter en tids träning ser vi förbättringar vid nya tester.

Karin och hennes kollegor hjälper till att hitta olika lösningar när rörligheten minskar.

– Man kan förändra sättet att utföra vardagliga aktiviteter så att risken att falla inte är lika stor. Det finns en hel del bra hjälpmedel som gör att personen fortfarande kan ha en aktiv vardag.

KARIN NÄMNER möjligheten se över hemmiljön så som att ta bort trösklar, mattor. Det är viktigt att ha stadiga skor, tofflor eller strumpor som inte är hala. Att använda hjälpmedel som griptång och rollator på rätt sätt kan minska fallrisken

– En aktiv vardag även när man blir äldre är den bästa förebyggande åtgärden, det är Maria och Karin överens om. Vi vill rekommendera alla att leva ett aktivt liv. I kommunen finns gym och träningsanläggningar och föreningar som erbjuder träning. Gå med i en grupp och träna tillsammans!

Bor du hemma och kan ta dig till Hälsocentralerna i Ånge eller Fränsta kan du kontakta dem för bedömning och träning för att förebygga fallskador.

Checklista fallskador:

- God belysning, även nattbelysning vid toalettbesök på natten?
- El- och telefonsladdar är fästa och samlade?
- Telefonen är tillgänglig, extratelefon eller bärbar?
- Mattor ligger stilla på golvet utan uppstående kanter?
- I badrummet finns halkskydd, duschpall. Behövs armstöd vid toalett och handtag vid dusch?
- Stadiga skor med bakkappa som sitter bra på fötterna, halkfria tofflor och sockor.
- Passar glasögonen och fungerar hörapparaten?
- Har läkemedel som används biverkningar som kan påverka balansen? Fråga din doktor om du känner av biverkningar.
- Möblering, är det lätt att ta sig fram också med hjälpmedel som till exempel rollator?

OBS!

Läs mer om hur du kan förebygga fallskador: www.1177.se

Modern dans med Minervaskolan

DANS, RYTM OCH

- ETT SPRÅK SOM ALLA FÖRSTÅR

Bryggan är Ånge kommuns stora satsning på att genom drama, dans och rörelse i skolan skapa uttrycksformer som alla elever kan känna sig delaktiga i. Satsningen når över 800 elever från förskola till gymnasiet, som får bekanta sig med konstformerna under läsåret 2016-2017.

– Egentligen är det både ett kommunikationsprojekt och ett integrationsprojekt, säger Sten-Erik Martinsson från Ånge musikskola, samordnare för projektet. Tack vare möjligheten att under en längre tid få utforska andra uttrycksformer så får eleverna nya verktyg för hur de kan samspela med varandra och med andra. Verktyg de har med sig resten av livet.

BRYGGAN STARTADE under hösten, men redan innan hade kommunen beslutat att musikskolan ska vara gratis för alla första året. Tack vare de extra pengar som staten gett kommuner för att kompensera för flyktingmottagandet fanns det pengar för att utvidga med fler konstformer och låta många fler barn och unga få del av projektet. Satsningen är ett samarbete mellan kommunen, Scenkonst Västernorrland och Teaterverkstan.

– Drama, dans, rytm och rörelse är fantastiska uttrycksformer som alla kan vara delaktiga i oberoende av språk. Vi har valt ut klasser som har många nyanlända elever i första hand, men

förhoppningsvis kommer alla elever att få del av projektet i någon omfattning, säger Sten-Erik.

SCENKONST VÄSTERNORRLAND tillhandahåller konstnärlig personal inom konstformerna dans, rytm och drama. En dramapedagog, en dansare och en musiker är anställda under nio månader.

Dessutom kompletterar de med ytterligare dansworkshops med en danspedagog.

– Vi ser det som otroligt värdefullt att kunna erbjuda barn och elever i Ånge kommun möten med professionella utövare av de tre konstformerna,

säger Maria Grönfeldt Thörnberg, samordnare för barn & unga hos Scenkonst Västernorrland

- VI KÄNNER OSS FRAM och kan komma att skriva lite i planeringen om behov finns, säger Sten-Erik. Det är inte bestämt om projektet ska mynna ut i något synligt resultat, men kanske kan vi få se någon grupp framföra något längre fram!

Bryggan samarbetar med Teaterverkstan som får tillgång till projektets konstnärliga personal för sin verksamhet efter skoltid.

– Tack vare samarbetet har vi på Teaterverkstan fått en unik möjlighet att erbjuda gruppverksamheterna dans och teaterskapande med hjälp av professionella utövare, säger Kärstin Leander.

DRAMA

Global Classroom 17 åker till Australien!

■■■ **BOBERGSGYMNASIET I ÅNGE** är sedan 1997 med i nätverket Global Classroom med skolor i Shetland, Tjeckien, Tyskland, Sydafrika, USA, Nya Zeeland och Australien. Syftet med GC är att stärka eleverna på flera plan; deras sociala kompetens, samarbetsförmåga, språk, omvärldskunskap, organisationsförmåga, företagsamhet samt självkänsla och -förtroende. Varje år anordnas en tiodagars GC-konferens för 8 elever/skola samt lärare. Värdskolan ger uppgifter som alla skolor jobbar med under året, vilka sedan redovisas för alla elever och lärare på engelska. I år är temat "hälsa" och eleverna ska bli göra en presentation om skolans utmaningar på lokal och nationell nivå, samt göra en film. Under konferensen är det även föredrag, sightseeing och studiebesök. Eleverna bor i värdfamiljer och får på så sätt en reell bild av landets kultur och sociala koder, och många får vänner för livet. En betydande del av våra GC-elever fortsätter att resa, studera och arbeta i andra länder efter gymnasiet. Det inspirerar i sin tur de yngre att våga se utanför kommunens gränser. I år är det för första gången Australiens tur att vara värd så i mars styrs kosan mot Canberra. Spännande!

FOTO: SANDRA ERIKSSON

Ibou Gaye utforskar rytmer med barn i Alby skola

Dramapedagogen Monica Westin instruerar en åttondeklass i Fränstaskolan. Dagens ämne är gestaltning och uppgiften är att bygga en staty utifrån en situation som ungdomarna tänker sig. - Vi utforskar olika uttrycksätt, det estetiska språket helt enkelt. Ett språk som är lätt att ta till sig för alla. Drama och improvisation tränar förmågor som samarbete, tillit och trygghet.

Boktips

som botar julstressen

Olle Engström

■■■ **JULLEDIGHETEN NÄRMAR SIG** med stormsteg och en plan måste göras upp för att komma ut i ett stycke på andra sidan. Mellan doppet i grytan, släktingarnas krav och Kalle Anka på tv (jag föreslår dock Karl-Bertil för den rätta julkänslan) måste lite egentid planeras in. Det är här jag kommer in. Som legitimerad bibliotekarie vet jag precis vad den rätta boten mot julstressen är. För det första så behöver du hitta en tyst och lugn plats där du kan vara ifred. Finns den inte att uppnå så skicka omedelbart ut familj, släkt och vänner att hitta den perfekta granen. Uppge gärna att du sett ett praktexemplar på specifik plats lång in i urskogen. Det borde köpa dig åtminstone en halv dag. När hemmet är tyst och lugnt, sätt dig på din favoritplats och ta fram följande: En deckare av Dorothy Sayers.

Dorothy föddes i slutet av 1800-talet och hennes deckare, med den oefterhärmlige Lord Peter Death Bredon Wimsey i huvudrollen som aristokratisk privatdetektiv, utspelar sig under mellankrigstiden i England, ca 1920 - 1940. Detta är pusseldeckare i sitt esse och du kan, om du är lagd åt det hållet, tävla med dig själv och se om du kan förutse mördaren innan denne uppenbaras i boken. Böckerna är dock så mycket mer än fantastiska pusseldeckare. Du kommer få en inblick i mellankrigstidens England, dess aristokrati, arbetar-

klass och deras inbördes förhållanden. Du kommer se mörkret sänka sig över Europa inför det stundande andra världskriget. Du kommer att bli varse hur skyttegravskriget under första världskriget psykiskt påverkade de kombattanter som överlevde. Du kommer i Lord Peter möta en spirituellt, lättsinnig och genial privatdetektiv med ett stort underliggande allvar. Du kommer i Harriet Vane, (den kvinnliga huvudrollen i många av deckarna tillika föremålet för Lord Peters, i början, obesvarade kärlek) möta en stark, högutbildad och oberoende kvinna i en tid då detta inte var vanligt.

Detta och mycket mer, tillsammans med intressanta personporträtt, effektivt språk och som sagt svårösta mordgåtor gör Dorothy's deckare till en njutning att läsa.

BÖCKER SOM JAG SÄRSKILT REKOMMENDERAR:

De nio målarna - Av många ansedd som en av de bästa pusseldeckarna någonsin.

Kamratfesten - Harriet i huvudrollen i fantastisk oxfordmiljö.

Lord Peters smekmånad - Den mest romantiska av Dorothy's deckare.

OLLE ENGSTRÖM, ÅNGE FOLKBIBLIOTEK

Mer boktips: Simma med de drunknade

Författare: Lars Mytting

■■■ **SIMMA MED DE DRUNKNADE** är en släktkrönika som sträcker sig från första världskriget till nutid. Den handlar om Edvard Hirifjell som växer upp tillsammans med sin farfar på en gård i Norge. När Edvard var 3 år reste han och hans föräldrar till moderns hemort i Frankrike där de omkommer under mystiska förhållanden. Den treåriga pojken försvinner och hittas fyra dagar senare av polisen på ett sjukhus tolv mil bort.

Farfadern talar aldrig om händelsen

och han bryter även med sin bror Einar, som var en finsnickare av rang utbildad i Frankrike. När farfadern dör kommer en vackert snidad kista och Edvard börjar gräva i det förflutna. Man får följa med i en historia i det förgångna och Edwards sökande i Frankrike och på Shetlandsöarna efter sanningen om föräldrarnas och Einars öden. Det handlar om ett arv och ett parti valnötsträ av högsta kvalitet som är värt en förmögenhet som försvunnit.

KATARINA HARALDSSON, ÅNGE FOLKBIBLIOTEK

Bobergsgymnasiet

– den lilla skolan med stort hjärta!

Våra tre K (som står för kvalitet, kreativitet och kamratskap) tycker vi är en bra sammanfattning av Bobergsgymnasiets verksamhet. De ligger till grund för hur vi vill ha det i skolan (både gällande stämning och miljö), vad som ska genomsyra undervisningen och de mål vi strävar efter.

KVALITET: Ett exempel på vår höga kvalitet är att antalet elever som nådde gymnasieexamen 2015 hos oss var 92,3%. Rikssnittet var 74,7% och för jämförbara kommuner 69%! (källa Skolverket). Ett annat exempel är att vi är bäst i Västernorrland när det gäller antal elever som antingen studerar eller är i jobb två år efter studenten; 78%! Det innebär en 17e plats i Sverige (källa "Öppna jämförelser SKL, statistik från lå 13/14).

Vi är också certifierade och en del av både Teknikcollege och Vård och omsorgscollege. Det innebär att vi svarar mot de kvalitetskrav som branscherna själva satt upp, och det sker uppföljningar var femte år.

KREATIVITET: Att starta UF-företag, vara med i Bobergskören, få föredrag med författare, träna med personlig coaching, starta en bokklubb, gå på lunch-yoga, vara med i Global Classroom, driva

skolans fik, möblera skolan och använda sina ipads i undervisningen tycker vi är exempel på hur eleverna kan vara kreativa hos oss.

KAMRATSKAP: De anonyma elevenkäterna som mäter trivselen visar år efter år enastående resultat – över 90% av våra elever trivs "bra" eller "mycket bra". Och vi trivs med dem! Vi har extremt lite förstörelse, bråk, nedskräpning, klotter eller oro bland eleverna. Det är vi förstär otroligt glada och stolta över!

Det eleverna säger när man frågar om vad de tycker om med Boberg, varför de har valt att gå här och fortsätter att göra det, handlar framför allt om relationen till lärarna. Att man blir sedd som person, inte bara elev. "Det är bussiga lärare och man får mycket hjälp". "Det jag älskar med Boberg är att man får en sådan nära kontakt med lärarna och att de lägger ner så mycket tid på en och att man kan prata med dem när som helst om vad som helst". "Toppen att man som elev kan påverka så mycket på skolan". Det handlar också om miljön "Fint med nya möbler och nytt, fräscht fik!", "Mysig liten skola" och om att det är nära och skönt att slippa pendla. "Man trivs bra här". "Bästa valet jag gjort". Vi kan inte annat än hålla med!

3K **Kreativitet**
kvalitet kamratskap

Bobergs
GYMNASIET ÄNGE

VÅRD
och
OMSORGS
college
SÖDRA NORRLAND

TEKNIK
COLLEGE
SÖDRA NORRLAND

TEXT OCH BILDER:
SUSANNE LÖVGREN

E-sport på Bobergsgymnasiet 2017!

E-sporten växer och är något som allt fler sysslar med, både på fritiden och professionellt.

■■■ **E-SPORT ÄR EN** förkortning av "elektronisk sport" och är ett samlingsnamn för alla tävlingar som är utförda med hjälp av datorer eller spelkonsol. Det finns även en svensk E-sportförening (SESF) som vill utveckla sporten och deras vision kan man läsa om här: www.sesf.se/esportforeningen/vision Flera gymnasier i Sverige erbjuder e-sport men uppläggen ser lite olika ut vad gäller antalet timmar och vilka spel som spelas.

På Boberg förs det just nu diskussioner med Jonas Öberg, erfaren e-sportare, om hur utbildningen som startar läsåret 2017/18 ska vara utformad.

– Det här är otroligt intressant! säger rektor Erik Högberg. Just nu undersöker vi vilka kurser som är relevanta. Det är framför allt Idrott och hälsa specialisering 1 och 2 som passar, men även kursen Företagsamhet då många spelare blir egna företagare. Det kan därför vara intressant för dessa elever att starta UF-företag, vilket vi jobbat med i många år redan.

– Jag är intresserad av att genomföra en toppsatsande

e-sportutbildning, säger Jonas. Att hitta en koppling mellan vanligt använda metoder inom e-sport och moderna modeller för mental och fysisk träning, anpassat efter kursplanerna. En spännande utmaning!

JONAS HÅLLER även på att ta fram den första riktiga studieboken för e-sport tillsammans med IESF (Internationell E-sports Foundation) och SESF.

– Självklart ska vi ha ett riktigt bra upplägg av hög kvalitet, annars är det inte intressant avslutar rektor Erik. Spelet som är aktuellt på Bobergsgymnasiet är Counter Strike (CS).

Erik Högberg och Jonas Öberg

Här är hela skådespelarteamet samlade tillsammans med regissör Sophia Bösch.

Tystnad och tagning i Torpshammar

Från Berlin till Torpshammar med ett helt filmteam i bagaget. Filmskaparen Sophia Bösch knyter an till familjens jakttraditioner med sitt examensprojekt "Gnosis".

– Det är ett ambitiöst studentprojekt att komma från Berlin och göra film här. Men jag har haft idén länge och vet vad jag vill.

TEXT: LENA SJÖDIN FOTO: PER HELANDER

Lennart Jähkel spelar den unga tjejens pappa.

Emil Öhlén, känd som Idol-Rolf, har en av rollerna.

Sofia Aspholm hittade Sophia Bösch efter ett tips från film i Västernorrland.

Toomas Lahi är en av de närboende som hjälpt till. Förutom vapenansvarig har an även hoppat in som stand-in till flera av skådespelarna.

”Jakten och traditionerna kring den är en del av mina rötter.”

Jaktstugan ligger på höjden, grillplatsen i skydd lite längre ned. Gles tallskog, torr mossa och mellan stammarna en skymt av de omgärdande bergen. När Sophia Bösch letade inspelningsplatser för sin slutfilm på filmhögskolan Filmuniversität Babelsberg i Berlin hittade hon vad hon sökte i skogarna runt Torpshammar.

– Tack vare alla skogsbilvägar är det vilda landskapet lättillgängligt här, konstaterar hon. En filminspelning kräver mycket utrustning som måste gå lätt att transportera.

Under några intensiva höstveckor är hon och det svensk-tyska filmteamet på plats för att spela in kortfilmen Gnosis. I rollerna syns Lennart Jähkel, Sofia Aspholm, Lars T Johansson, Ingemar Virta, Emil Öhlén och Ivan Mathias Peterson. Filmen är en 25 minuter lång berättelse om en ung tjej som tar plats i sin pappas jaktlag. Hon söker respekt, men istället blir mötet med vildmarken ett sorts inre prov.

– Ordet gnosis betyder insikt, en uppenbarelse som har en andlig mening, förklarar Sophia.

SOPHIA ÄR UPPVUXEN i Schweiz med tysk mamma och svensk pappa. På den ena sidan fanns skogsmästarna från Bayern, på den andra sidan älgjägarna i Norrland.

– Jag har varit här varje sommar sedan jag var liten, farmor kommer från Kramfors men bor utanför Stöde. Jakten och traditionerna kring den är en del av mina rötter.

När hon letade inspelningsplats hade hon turen att träffa Örjan Eriksson från Munkbysjön. Han tyckte projektet var roligt och har upplåtit sina

marker för filmteamet.

– Jag visste att vi skulle behöva mycket hjälp från närboende, säger Sophia. Men att människor till och med har tagit ledigt från jobbet för att stötta oss har varit över förväntan.

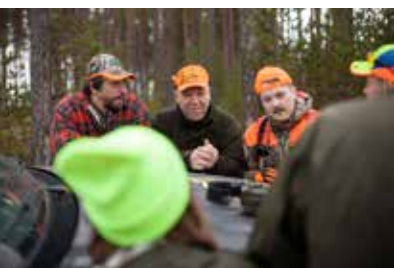
SKYMNINGEN KOMMER närmare. Kylan kryper in under skinnet. Och trots att skådespelarna har varma jaktkläder är det skönt med en filt över axlarna mellan tagningarna.

– Skådisar är tåligt folk, konstaterar Sophia. När du jobbar bakom kameran är du i rörelse hela tiden, så då märks det inte lika mycket.

De båda hundarna som agerar i filmen fryser inte

Ivan Mathias Peterson gör en av rollerna.

Hela teamet med medarbetare både från Sverige och Tyskland.

Regissören, Sophia Bösch, in action.

FAKTA

GNOSIS

Filmen Gnosis är ett samarbete mellan Filmuniversität Babelsberg i Berlin, Film i Västernorrland och Filmgården i Luleå.

men trampar runt lite otåligt och gäspar. Borta vid jaktstugan förbereder ljud- och ljus teknikerna de nattscener som ska filmas lite senare under kvällen. I den parkerade hästfinkan ligger en skjutna älg som spelar en viktig roll i filmen.

- Den unga tjejen skjuter en älgko men kalven undkommer. Hon får sedan bege sig in i skogen och leta efter den. Då får hon syn på något mer existentiellt, något som ligger utanför den jaktvärld hon så gärna vill vara en del av.

FILMEN KOMMER att vara färdigklippad till våren och visas på festivaler runt om i Europa i kategorin "Coming of age" som samlar yngre filmarbetare

med framtiden för sig. Förhoppningsvis blir det även en specialvisning lokalt i Ånge.

- Jag ser Gnosis som ett pilotprojekt. En långfilm på samma tema är en målbild jag har framför mig. Historieberättande med en universell betydelse och någon sorts storslagenhet i sig lockar. Det är en hård bransch, men Sophia har alltid vetat att det är här hon hör hemma.

- Jag tycker om att skildra det lilla i ett större sammanhang. Att jobba med film är att förena ett litterärt berättande med musik och bilder, det är poesi för mig.

Gamla slitna rör byts ut. Rickard Persson, Jörgen Sköld och Sven-Erik Bäckman ser till att vi har vatten i kranen. Ibland är jobben akuta, men vattenledningarna byts också enligt plan för löpande underhåll.

Vatten – vårt viktigaste

Utan vatten inget liv och rent vatten av bra kvalitet, det är något vi tar för givet när vi vrider på kranen. Men varifrån kommer vattnet i vår kommun?

Kent Andersson är VA-chef hos kommunens Tekniska förvaltning och han vet allt om kommunens vattenverk, och avloppsreningsverk med för den delen. Här koncentrerar vi oss på dricksvatten.

– Det mesta av vattnet som vi distribuerar till kommunens abonnenter kommer från två stora vattentäkter, Moradal i Ånge och Fredriksdal i Ljungaverk. De två vattentäkterna förser de flesta hushållen från Alby i väster till Torps-hammar i öster med vatten.

ANTALET VATTENTÄKTER har minskat de senaste åren när vattenledningarna knutits ihop över större områden. Därmed har också några mindre vattenverk kunnat stängas.

92 % av befolkningen får rent vatten via kommunens vattenledningsnät. Övriga har enskilt vatten, oftast från egen brunn. Vattnet distribueras via 230 km vattenledningar efter att det renats i något av kom-

SMS-tjänst vid driftstörning

■■■ **VID DRIFTSTÖRNINGAR** använder Ånge kommun nu en SMS-tjänst för att informera om planerade eller akuta vattenavstängningar. Systemet skickar ett sms till din mobiltelefon eller talsvar till din fasta telefon. Som abonnent behöver du inte göra något, meddelandet skickas via systemet till den som berörs av vattenavstängningen.

Via den här webbadressen har du möjlighet att kontrollera dina uppgifter, ändra eller lägga till mobilnummer, nummer till fast telefon och adresser. Här kan du även ta bort uppgifter. <https://secure.ums-com.se/cdm/>

Ånge kommun är tacksam om du som har fritidsboende eller tillfälligt boende i vår kommun kontrollerar att du finns med i registret.

Kommunen har skyldighet att informera om störningar eller avbrott i vattenförsörjningen, som till exempel en planerad vattenavstängning eller vattenläcka. Vårt register är baserat på data från Bisnode, uppgifterna lämnar vi inte ut till någon. De personuppgifter som du lämnar till oss behandlas i enlighet med personuppgiftslagen.

Philip Eriksson är trainee hos Ånge tekniska förvaltning via Trainee Södra Norrland

livsmedel

munens 11 vattenverk. Vatten från de två stora vattentäkterna renas i stora anläggningar i Ånge och Fredriksdal, medan de övriga anläggningarna är mindre.

– Vattenproduktion är lika strängt reglerad som livsmedelsproduktion och vi har föreskrifter för provtagning som vi följer noggrant. Vattnet som vi har i kommunen är grundvatten och kvalitén är överlag bra. Vi använder UV-ljus i de flesta verken för att ta bort eventuella bakterier. I Ånge vattenverk har vi också installerat en membranfilteranläggning för att få bort humusfärg på vatten. Några av verken behöver lite kemikalier som komplement för att höja pH-nivån.

HUVUDSAKLIGEN ÄR vattenkvalitén medelhård, men i Ångeområdet är vattnet mjukt. Det betyder att man inte behöver dosera lika mycket tvättmedel eller schampo för att tvätta rent. Kent säger också att det inte är någon vattenbrist i vår kommun, men att man för den skull gärna kan tänka sig för hur man använder vattentillgångarna. Avgiften som vattenabonnenterna betalar täcker kostnaden för att driva kommunens vattenframställning och vattendistribution.

”Det mesta av vattnet som vi distribuerar till kommunens abonnenter kommer från två stora vattentäkter, Moradal i Ånge och Fredriksdal i Ljungaverk.”

Philip – trainee med rent vatten i tankarna

■■■ **IDAG ÄR DRICKSVATNET** i särklass Sveriges mest kritiska försörjningssystem. Således är det ett krav att distribution av dricksvatten håller hög kvalitet och säkerhet. Min huvudsakliga arbetsuppgift handlar däremot om planering och projektering av ett nytt reningsverk i Fränsta, i samband med kommunens satsning på utökad avloppsrening i kommunens östra del. Utöver det arbetar jag brett hos förvaltningen med frågor som berör VA-verksamheten. Det ger arbetsdagen en stor känsla av meningsfullhet, att arbeta med frågor som på ett eller annat sätt bidrar till att trygga vardagen för kommunens medborgare.

FAKTA

ÅNGE TEKNISKA FÖRVALTNING

8800 vattenabonnenter
11 st vattenverk
230 km vattenledningar för dricksvatten, 6 st vattenreservoarer
10 personer är anställda för att sköta om vattendistribution, renowing, underhåll av nät, som maskinister i vattenverken och administration. De 10 personerna jobbar också med avloppsreningsverk och övriga ledningar.

Tejpa
här!

Ånge kommun
Svarspost
Kundnummer
850113600
841 81 ÅNGE

Vik här!

Tejpa
här!

Klipp, vik ihop, tejpa
och skicka in talongen.

HJÄLP DIN KOMMUN ATT BLI BÄTTRE

Jag tycker ...

Vilken typ av synpunkt?

- Förslag
 Klagomål/kritik
 Fråga
 Beröm
 Synpunkt

Vilken verksamhet och arbets-
plats/ställe gäller det:

Skriv ner ditt förslag, klagomål/
kritik, beröm, din fråga eller
synpunkt:

Om du vill ha svar kryssa i
rutan!

Vilken kontaktform föredrar
du?

- Brev Mail Telefon

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Telefon: _____

E-postadress: _____

*Vanligen är post till kommunen of-
fentlig, vem som helst kan begära att
få se den. Vid speciella skäl kan den
sekretessbeläggas. För administra-
tion kommer dina personuppgifter att
registreras och behandlas i enlighet
med bestämmelserna i personupp-
giftslagen (PUL 1998:04).*

Bengt BIM Ingelstam

Ångespelet Hemvändarfestival 2017

■■■ 1987 SPELADES ÅNGESPELET för första gången av Minervaskolans elever. Av flera olika skäl är det inte möjligt att återuppliva den uppskattade traditionen på högstadiet efter det senaste spelet vårterminen 2014. 2017 hade blivit 30-årsjubileum och Ångespelets skapare Bengt BIM Ingelstam planerar därför tillsammans med Ånge Campingförening och Teaterverkstan att fira de 30 åren med Ångespelet Hemvändarfestival.

- Vi avslutar med flaggan i topp med Ångespelet Hemvändarfestival 2017 och hoppas att så många som möjligt av de över 1800 elever som varit delaktiga i Ångespelet vill fira med oss, säger BIM.

HUVUDSYFTET ÄR att träffas igen, återuppliva minnen och återuppleva något av stämningen. Därför ingår festivalen i Ånge Campings Hemvändardag 2017, lördag 1 juli. För den som kan och vill starta festivalen redan veckan innan på tisdag den 28 juni kl 18.00 vid spelplatsen vid Minervaskolan.

Vad som sker vet ännu ingen. Under veckan träffas alla som vill delta och övar in ett litet "spel om spelet" med godbitar, parodier, berättelser, sång, dans och musik. Detta hopkok presenteras på spelplatsen fredag kväll 30 juni och på Campingen på lördag eftermiddag.

- Vi bjuder in alla spelets regissörer genom åren.

De får en egen tid att träffa sina scenslavar. Vi åter-skapar en mäktig Ångespelsorkester och grupper för gammaldans, rock och jazz. De två senare kan-ske kan spela på Hemvändardagens danskväll!

ANDRA IDÉER ÄR fotoutställning dit alla kan komma med sina kort och titta på varandras, bildspel, videoklipp, kläder och häftig rekvisita, kanske en parad eller demonstration ...

- Det här blir ett trevligt inslag i Hemvändardagen i sommar. Förhoppningsvis lockar det också många yngre deltagare, säger Örjan Ekerman från Ånge Campingförening, arrangör för Hemvändardagen.

- Men det viktigaste är att vi träffas säger BIM. Boka därför in Hemvändardagen 1 juli, och om du kan dagarna före den, vecka 26 efter midsommar. Du måste inte vara aktiv, bara kom!

Om du vill vara med från början, eller har mer eller mindre genomförbara uppslag och erbjudanden, kontakta BIM via e-post:

bengt.ingelstam.ange@telia.com

Arrangör för Ångespelet Hemvändarfestivalen 2017 är Ånge Campingförening, tillsammans med Teaterverkstan, Minervaskolan, Ånge Musikskola, ABF och Ånge kommun.

Mer information kommer under våren.